ЗВЯЗДА

15 ліпеня 1998 г. серада, № 141 (23492)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● кошт 3000 рублёў

Дык ці будзе ўраган над Беларуссю?

Некалькі дзён запар не сціхаюць чуткі, быццам у бліжэйшыя дні над краінай чакаюцца вялікія, разбуральныя па сваёй моцы, вятры. Падставай для іх, відаць, стала інфармацыя ў нядзельным выпуску «Тэлебарометра», дзе зазначылі, што ў аўторак-сераду чакаецца парывісты вецер, раілі людзям зачыняць дзверы, балконы. За больш падрабязнай інфармацыяй мы звярнуліся ў Белгідрамет.

— Не, нічога мы не чакаем, у аўторак над Беларуссю праходзілі халодныя франты, на іх граніцах узнікалі навальніцы з ветрам, хуткасць якога дасягала 15—20 метраў. У сераду будзе значна спакайней, — і кінулі трубку...

Апошнім часам нараканняў на сіноптыкаў шмат, не ўспамінае іх хіба толькі самы лянівы. Спецыялістам гэта пачуць будзе, безумоўна, непрыемна, але, відаць, ім настаў час кардынальна мяняць стыль сваёй працы. Яна, безумоўна, патрэбная і надзвычай карысная, але існуе яшчэ такое паняцце, як імідж. А ён апошнім часам аказаўся, даруйце за каламбур, значна падмочаным. Канешне, надвор'е — рэч надзвычай капрызная, яна можа мяняцца літаральна за гадзіны, і віны сіноптыкаў у тым, што прагнозы нярэдка бываюць памылковымі, няма. Але чаму першым не зрабіць крок да ўзаемаразумення, не перадаваць для сродкаў масавай інфармацыі ўдакладненыя звесткі. Многія ўжо зведалі, што такое сапраўдны ўраган, таму зразумець людзей можна. У самім Белгідрамеце пацвердзілі, што ім апошнімі днямі тэлефанавалі ўсхваляваныя грамадзяне. Калі не будзе моцнага ветру, дзе абвяржэнне, шаноўныя панове сіноптыкі? Чаму журналіст чуе ад большасці спецыялістаў толькі раздражнёныя і абыякавыя словы, чаму, каб атрымаць інфармацыю, вымушаны званіць ледзь не па тузіну тэлефонаў? Ён што, асабіста баіцца прамачыць ногі, едучы ў вёску, ці яго заметка ў заўтрашнім нумары газеты будзе карыснай тысячам людзей? Як мне падалося з гутарак з некаторымі сіноптыкамі, яны чамусьці хвалююцца, каб іх не «разагналі», як гэта ўсё збіраецца зрабіць у Маскве Лужкоў. Але ад таго, што апошнім часам аб вашай працы (дакладней, іміджы) даводзіцца чуць усё менш добрых слоў, ці не набліжаеце вы самі гэты момант, калі вам патэлефануе ўжо не карэспандэнт за зводкай надвор'я, а ўжо нехта іншы і з другімі словамі?..

Сяргей РАСОЛЬКА.

Аншлагі ў магілёўскім касцёле Святога Станіслава

Сёння ў Магілёве адбудзецца ўрачыстае закрыццё VI Міжнароднага фестывалю духоўнай музыкі «Магутны божа». Па традыцыі на пяць дзён у ліпені ў абласны цэнтры збіраюцца аматары духоўнай музыкі і спеваў.

МАГУТНЫ БОЖА

У Магілёў з'ехалася больш як 400 удзельнікаў і гасцей з Беларусі, Польшчы, Украіны і Расіі.

Асноўныя расходы па арганізацыі сёлетняга фестывалю ўзяла на сябе гарадская ўлада. Дапамаглі і спонсары — магілёўскія прадпрыемствы, установы і арганізацыі.

Такім чынам, лічаць прадстаўнікі гарадской «вертыкалі», бюджэту «Магутны Божа» абыдзецца не вельмі дорага, тым больш, што магіляўчане ахвотна бяруць удзел ва ўсіх фестывальных мерапрыемствах — канцэрты і ў архікатэдральным касёле Святога Станіслава, і на адкрытых пляцоўках Магілёва, нават нягледзячы на дрэннае надвор'е, нязменна праходзяць з аншлагамі.

У адрозненне ад леташняга юбілейнага свята духоўнай музыкі ў Магілёве, у якім бралі ўдзел толькі лаўрэаты мінулых фестываляў, сёлета зноў праводзілася конкурсная праграма. За прэстыжныя званні пераможцаў фестывалю «Магутны Божа» змагаліся 25 харавых калектываў, вакалістаў і арганістаў. Журы конкурсу па традыцыі ўзначальваў народны артыст СССР, акадэмік Акадэміі музыкі Рэспублікі Беларусь Віктар Роўда. У саставе журы — вядомыя беларускія музыканты Ганна Каржанеўская, Любоў Каспорская, Віктар Скарабагатаў, захавальнік фонду Францыска Скарыны ў Брытанскай каралеўскай бібліятэцы Гай дэ Пікарда і кампазітар з Санкт-Пецярбцурга Ігар Маціеўскі.

— Умовы конкурсу заўсёды аднолькавыя, — сказаў Віктар Роўда. — Спявай добра, чыста, граматна, музычна і з душой. Іншымі словамі, выходзь на сцэну і будзь артыстам!

Хто ж з удзельнікаў конкурсу, на думку аўтарытэтнага журы, найбольш адпавядае гэтым умовам, будзе аб'яўлена сёння на ўрачыстым закрыцці фестывалю духоўнай музыкі «Магутны Божа».

Ілона ІВАНОВА.
Фота Аляксандра ЛІЦІНА.

Мае сонейка...

Фота Юрыя ЗАХАРАВА.

ПАМЫЛКІ ПЕРШЫХ ПОСТЧАРНОБЫЛЬСКІХ ГАДОЎ ПАВІННЫ БЫЦЬ ВЫПРАЎЛЕНЫ

Раёны, якія пацярпелі ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС, пастаянна знаходзяцца ў зоне асаблівай увагі прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі. 14 ліпеня ён зрабіў чарговую рабочую паездку на Гомельшчыну. Цяпер свой маршрут кіраўнік дзяржавы пачаў з наведвання Палескага дзяржаўнага радыяцыйна-экалагічнага запаведніка, а таксама саўгаса «Судкова» Хойніцкага раёна.

Як вядома, у выніку адной з буйнейшых тэхнагенных катастроф стагоддзя з сельскагаспадарчага абароту рэспублікі выведзена 265,4 тысячы гектараў зямлі. Аднак у апошнія гады змяніліся адносіны да забруджаных зямель. Па заяўках Гомельскай і Магілёўскай абласцей з 1993 года вернуты да жыцця 14,5 тысячы гектараў зямлі. Гэта праблема і стала прадметам размовы кіраўніка дзяржавы з супрацоўнікамі радыяцыйна-экалагічнага запаведніка. Аляксандр Лукашэнка азнаёміўся з умовамі жыцця і працы работнікаў гэтага прадпрыемства, якое было арганізавана пасля масавых перасяленняў з 30-кіламетровай зоны.

Як адзначыў дырэктар запаведніка Мікалай Варанецкі, апошнім часам гаспадарка робіць стаўку на развіццё гаспадарчаразліковых адносінаў. Напрыклад, створана дрэваапрацоўчая вытворчасць, прадукцыяй якой зацікавіліся спажыўцы не толькі ў Беларусі, але і ў Расіі, Германіі.

Аляксандр Лукашэнка азнаёміўся таксама з ходам будаўніцтва жылля ў саўгасе «Судкова». Ён заявіў, што распрацавана дзяржаўная праграма, якая прадугледжвае ўвядзенне ў строй штогод 4-5 добраўпарадкаваных дамоў у кожнай калектыўнай гаспадарцы рэспублікі.

У той жа дзень кіраўнік дзяржавы наведаў невялікую вёску Грыдні Нараўлянскага раёна. Лёс яе адлюстроўвае лёсы многіх палескіх вёсак, абпаленых попелам Чарнобыля. Некалі вялікая вёска, дзе была добра развіта сельскагаспадарчая вытворчасць, адразу ж пасля аварыі на Чарнобыльскай АЭС апусцела, яе жыхары былі адселены ў асноўным у Ельскі раён. Але паступова тут зноў ажывалі двары. Цяпер у вёсцы жыве 40 чалавек. У большасці сваёй — пенсіянеры. Але ёсць у Грыднях і дзеці, якія ходзяць у школу ў суседнюю вёску Вербавічы. 14 ліпеня ўсе яны з кветкамі, хлебам-соллю выйшлі сустракаць прэзідэнта, які прыляцеў сюды на верталёце.

Жыхар вёскі Аляксандр Кавальчук расказаў кіраўніку дзяржавы аб сваім жыцці, аб тым, колькі ёсць у прыватным сектары жывёлы, якія праблемы ўзнікаюць у жыхароў, што да гэтага часу лічацца самасёламі. Таму грыдзенцы звярнуліся да прэзідэнта з просьбай надаць вёсцы афіцыйны статус і забяспечыць усім яе жыхарам прапіску, згодна з месцам пражывання. Прэзідэнт тут жа даручыў старшыні Гомельскага аблвыканкама Мікалаю Вайцянкову, які суправаджае яго, станоўча вырашыць гэта пытанне. Нягледзячы на тое, што ў вёсцы жывуць у асноўным людзі пенсіённага ўзросту, яны актыўна займаюцца сельскагаспадарчай вытворчасцю, разводзяць жывёлу, сеюць збожжавыя. Той жа Аляксандр Кавальчук пахваліўся прэзідэнту, што ў мінулым годзе выкарміў бычка і прадаў яго дзяржаве. Пры гэтым мяса адпавядала ўсім неабходным санітарным патрабаванням. Са сваіх садоў грыдзенцы здавалі плодаагароднінную прадукцыю, у прыватнасці яблыкі. Ды і цяпер на іх участках выспявае нядрэнны ўраджай збожжавых. Таму яны звярнуліся да прэзідэнта з просьбай дапамагчы ім набыць збожжаўборачны камбайн, замацаваць яго ў суседнім калгасе «Кастрычнік», каб у перыяд жніва гаспадарка дапамагала сялянам убіраць збажыну. У гутарцы з прэзідэнтам вяскоўцы папрасілі яго і ўрад у будучым не праводзіць якіх-небудзь адсяленняў.

«Штогод бываючы ў чарнобыльскай зоне, — сказаў прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка карэспандэнту БЕЛТА, — я заўважаю, наколькі мяняецца псіхалагічны стан людзей, якія тут жывуць. Трэба прызнаць, што ў першыя постчарнобыльскія гады было дапушчана нямала памылак пры адсяленні людзей з зоны радыеактыўнага забруджвання. Пры гэтым практычна не ўлічваліся іх думка, інтарэсы, жаданне застацца. Цяпер мы павінны выправіць памылкі мінулых гадоў, людзям, якія засталіся тут, стварыць найбольш спрыяльныя ўмовы для пражывання. У першую чаргу, мы павінны паклапаціцца аб медыцынскім абслугоўванні насельніцтва. Акрамя таго, яно павінна быць пастаўлена на адпаведны ўзровень непасрэдна ў саміх месцах пражывання. Мы павінны таксама актывізаваць будаўніцтва Гомельскага спецдыспансэра, які па сваіх параметрах адпавядае самым лепшым сусветным установам такога тыпу».

Петрыкаўскі раён стаў апошнім пунктам праграмы наведвання Гомельшчыны 14 ліпеня прэзідэнтам рэспублікі Аляксандрам Лукашэнкам.

Цікавасць кіраўніка дзяржавы да гэтага краю не выпадковая. Петрыкаў займае першае месца ў вобласці ды і ў рэспубліцы ў цэлым па ўзроўню беспрацоўя. Раён вельмі слаба развіты індустрыяльна. Акрамя гэтага, сюды прыбылі перасяленцы з забруджаных тэрыторый.

Амаль паўтара года таму дапамогу ў вырашэнні гэтых праблем раёну пачало аказваць Кіраўніцтва справамі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. У прыватнасці, у вёсцы Ляскавічы ўзведзены сучасны дрэваапрацоўчы комплекс, дзе ўжо сёння атрымалі работу каля 600 чалавек. У перспектыве гэта лічба можа патроіцца. Да 2002 года комплекс плануе выйсці на поўную акупнасць і разлічыцца з дзяржаўнымі крэдытамі. На гэты час тут, як плануецца, будзе перапрацоўвацца каля 100 тысяч кубічных метраў драўніны ў год. Прадукцыя комплексу знаходзіць гарантаваны попыт як у нас у рэспубліцы, так і за мяжой. На экспарт адпраўляецца каля 40 працэнтаў піламатэрыялаў.

Віктар КОТАЎ, Ігар ХОМІЧ, Уладзіслаў ПЛАТУН, БЕЛТА.

ДЭПУТАТЫ БУДУЮЦЬ ПЛАНЫ НА БУДУЧЫНЮ

Перспектывы работы Камісіі па правах чалавека і нацыянальных адносінах Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу на асеннюю сесію і на 1999 год учора абмеркавалі яе члены.

Тры з чатырох законапраектаў, якія плануецца прыняць на наступнай сесіі парламента, будуць разглядацца ўпершыню. Гэта датычыцца змяненняў і дапаўненняў у Закон «Аб бежанцах», законапраекта «Аб свабодзе сумлення і рэлігійных арганізацыях» і доўгачаканага — «Аб Упаўнаважаным па правах чалавека ў Рэспубліцы Беларусь». У другім чытанні будзе разглядацца законапраект «Аб псіхіятрычнай дапамозе і гарантыях праваў чалавека пры яе аказанні».

Дарэчы, на пасяджэнні Камісіі па правах чалавека і нацыянальных адносінах падрабязна быў абмеркаваны ход распрацоўкі дакумента, які прадугледжвае ўвядзенне ў краіне інстытута Упаўнаважанага па правах чалавека. Паводле слоў старшыні камісіі Юрыя Кулакоўскага, парламент атрымаў заўвагі ад многіх зацікаўленых арганізацый адносна канцэпцыі закона. Парламентарыі звярнулі ўвагу, у прыватнасці, на водгукі і канкрэтныя прапановы Нацыянальнага інстытута законапраектнай дзейнасці, кансультатыўна-маніторынгавай групы АБСЕ. Законапраект, як было адзначана, у цэлым гатовы да прыняцця ў першым чытанні. Але між тым дапрацоўкі патрабуюць канкрэтныя артыкулы, сярод якіх адзін з самых прынцыповых — аб механізме выбараў ці прызначэння Упаўнаважанага па правах чалавека. Падчас пасяджэння члены камісіі катэгарычна адмовіліся ад магчымасці прызначэння гэтай асобы. Верагодна, у законапраект будзе ўключанана норма, паводле якой выбіраць упаўнаважанага будзе Палата прадстаўнікоў са згодай Савета Рэспублікі. А права вылучэння кандыдатур вырашана прадаставіць прэзідэнту, Палаце прадстаўнікоў, групе дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў, Савету Рэспублікі і 50-тысячнай групе выбаршчыкаў.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

РАШЭННЕ ЕЎРАСАЮЗА АБ УСТАНАЎЛЕННІ БОЛЬШ ЖОРСТКАГА ВІЗАВАГА РЭЖЫМУ ГРУБА ПАРУШАЕ ПРАВЫ ГРАМАДЗЯН БЕЛАРУСІ НА СВАБОДУ ПЕРАМЯШЧЭННЯ

Савет Еўрапейскага саюза 13 ліпеня прыняў рашэнне, згодна з якім практычна ўсё кіраўніцтва Рэспублікі Беларусь пазбаўляецца права на атрыманне ўязных віз у дзяржавы—члены Еўрапейскага саюза. Аб далучэнні да рашэння Еўрасаюза заявіў шэраг краін Цэнтральнай і Усходняй Еўропы. Такім чынам, кола візавых абмежаванняў для дзяржаўных служачых Беларусі пашырана да 25 дзяржаў Еўропы.

Як паведамілі БЕЛТА ў прэс-службе МЗС рэспублікі, Еўрасаюз, выкарыстоўваючы імкненне ўсходнееўрапейскіх дзяржаў уступіць у гэту арганізацыю, фактычна прымусіў іх падтрымаць такое рашэнне.

«Мы ў чарговы раз сутыкаемся з палітыкай двайных стандартаў, калі разам з дэкларатыўнымі заявамі аб дэмакратыі і свабодзе выбару ўсім астатнім еўрапейскім краінам прама ці ўскосна навязваюцца пазіцыі Еўрасаюза. Прыняцце гэтых санкцый носіць адкрыта дыскрымінацыйны характар, крайне ўскладняе правядзенне раўнапраўнага дыялога ва ўмовах, калі адзін з бакоў аказваецца фактычна выключаным з перагаворнага працэсу, груба парушае правы грамадзян Беларусі на свабоду перамяшчэння», — гаворыцца ў паведамленні МЗС.

У ім таксама падкрэсліваецца, што гэта чарговае сведчанне таго, як праблему, што носіць выключна тэхнічны характар, Захад ператварае ў магутны інструмент адкрытага палітычнага нацыску на кіраўніцтва і народ краіны, якая выбрала курс на правядзенне самастойнай знешняй і ўнутранай палітыкі. Выклікае здзіўленне і дзіўная «забыўчывасць» некаторых прадстаўнікоў дыпкорпуса, акрэдытаваных у Беларусі, якія вельмі хутка зусім забыліся пра свае прэтэнзіі да камунальных службаў у сувязі з перыядычным адключэннем электраэнергіі, перабоямі з гарачым і халодным водазабеспячэннем, нізкім тэмпературным рэжымам у жылых памяшканнях у зімовы перыяд.

У гэтай сувязі, адзначаецца ў паведамленні, варта нагадаць некаторыя падрабязнасці перадгісторыі ўзнікшага канфлікту. У свой час у якасці часовай меры ў распараджэнне заходніх дыпламатаў былі перададзены службовыя дачы былых кіраўнікоў Беларусі. Згодна з праектна-тэхнічнай дакументацыяй, гэтыя памяшканні першапачаткова не прызначаліся для пастаяннага пражывання. Паўстагоддзя, якія мінулі з часу іх пабудовы, таксама не дабавілі ім трываласці. Але даўно наспелае рашэнне аб правядзенні капітальнага рамонту і перасяленні кіраўнікоў дыпламатычных місій з загарадных рэзідэнцый было прынята беларускім урадам толькі тады, калі было завершана будаўніцтва добраўпарадкаваных кватэр.

«Гэты канфлікт у прынцыпе быў бы немагчымы, калі б Еўрасаюз поўнасцю прытрымліваўся Венскай канвенцыі, а не выбарачна выкарыстоўваў палажэнні гэтага дакумента. Такая рэзкая рэакцыя Еўрасаюза на рашэнне ўрада Рэспублікі Беларусь аб правядзенні рэканструкцыі комплексу «Драздзы», таксама як папярэднія дэмаршы, супярэчыць артыкулу 41 Венскай канвенцыі аб дыпламатычных зносінах, які сцвярджае абавязковасць для замежных дыпламатаў законаў і ўрадавых рашэнняў краіны знаходжання. Дастойна шкадавання імкненне Еўрасаюза гаварыць з суверэннай дзяржавай мовай дыктату і ультыматумаў. Выкарыстанне сродкаў і метадаў з арсеналаў часоў «халоднай вайны» можа прывесці да паяўлення раздзяляльных ліній у Еўропе і садзейнічаць пераносу праблем гэтага стагоддзя ў стагоддзе XXI», — гаворыцца ў паведамленні прэс-службы беларускага Міністэрства замежных спраў.

БЕЛТА.

КУРСЫ АБМЕНУ НАЯЎНЫХ ВАЛЮТ У КАМЕРЦЫЙНЫХ БАНКАХ І АФІЦЫЙНЫ КУРС, УСТАНОЎЛЕНЫ НАЦЫЯНАЛЬНЫМ БАНКАМ НА 14 ЛІПЕНЯ 1998 г. (па стану на 15.00)

Назва банка	USD		DM		RUR		Тэлефон для даведак
	Купля	Продаж	Купля	Продаж	Купля	Продаж	
Мінск (0-17)							
Белпрамбудбанк	51000	54000	27700	29500	8000	8600	233-2110
Мінсккомплексбанк	51000	55000	28100	30300	8150	8800	
Пріорбанк	51000	56100	28100	30900	8100	8900	245-5721
Нацыянальны банк РБ (курс для беззаяўных разлікаў)	38250.00		21821.32		300.00		Курс на 15.07.1998
Цэнтрабанк Расіі	6.2130		3.4530				

На працягу дня ўстаноўленыя курсы могуць мяняцца, курсы галаўнога ўпраўлення банка могуць неістотна адрозніваццa ад курсаў, устаноўленых у абменных пунктах. Інфармацыя атрымана ад галаўных упраўленняў негандлёвых аперацый адпаведных банкаў.

Агенцтва ГРАЎЦОВА.

	USD		DM		RUR		
Рынкавы намінальны курс (міжбанкаўскі рынак)	72500	76500	40309	42544	10660	12311	
Рэальнаабгрунтаваны курс	62500	63000	34700	35000	1000	10100	

УСМІХНЁМСЯ!

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Ход канём?..

Малюнак Аркадзя САЛТЫКОВА.

У магазіне:

— Бульба ёсць?
— Няма.
— А цыбуля і морква?
— Няма.
— Можа, часнок ёсць?
— Няма.
— Што ж у вас ёсць?
— Тут вам не бюро даведак!

Прыходзіць чалавек у аптэку і пытае сродак ад молі. Яму прапанавалі нафталінавыя шарыкі. Ён купіў карабку і пайшоў. На другі дзень ізноў прыходзіць і просіць даць яму яшчэ сорак каробак.

— Навошта вам так шмат?

— А я, калі кідаю шарыкі, не заўсёды трапляю.

«Звязда» едзе ў Расоны

15 і 16 ліпеня ў Расонах і Расонскім раёне будзе працаваць «выязная прыёмная» газеты «Звязда», Федэрацыі прафсаюзаў, Міністэрства сацыяльнай абароны і Міністэрства аховы здароўя.

Яна пачне працаваць сёння ў 15 гадзін у памяшканні гарадскога Дома культуры Расон. Сёння ж, але ўжо з 19 гадзін, сустрэчы з насельніцтвам пройдуць аднаčасова ў вёсках Забор'е і Дворышча. Заўтра, 16 ліпеня, з 8 гадзін раніцы ўдзельнікі «выязной прыёмнай» будуць знаходзіцца ў вёсках Краснаполле і Сяляўшчына. На сустрэчу запрашаюцца ўсе зацікаўленыя жыхары раёна.

ІНФАРМАЦЫЯ ДЛЯ ЎСІХ

СЦЕРАЖОНАГА І БОГ СЦЕРАЖЭ:

ціхае паляванне не павінна наносіць шкоды здароўю саміх грыбнікоў

Прагноз магчымасці збору грыбоў, ягад і лекавай сыравіны ў 1998 годзе ў сувязі з радыеактыўным забруджваннем тэрыторыі Беларусі

КАРТА-СХЕМА ЗБОРУ ГРЫБОЎ, ЯГАД І ЛЕКАВЫХ РАСЛІН на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь да 2000 года

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ:
без абмежавання;
з абавязковым кантролем на радыеактыўнасць;
збор забараняецца.

Витебск, Кривичи, Любань, Лоск, Молодечно, Гайна, Борисов, Бобр, Крупки, Юратишки, Бастуны, Воложин, Ивенец, МИНСК, Березино, Могилев, Кричев, Гродно, Новоельня, Кореличи, Черіков, Климовичи, Талевичи, Молчадь, Кировск, Гольчицы, Корма, Жлобин, Чечерск, Гаврильчицы, Паричи, Селищи, Немержа, Поречье, Лунинец, Гомель, Антополь, Дрогичин, Житковичи, Петриков, Брест, Пинск, Тонеж, Хойники, Народичи, Брагин

Якія высновы можна зрабіць з гісторыі? Адна з іх заключаецца ў тым, што сама па сабе гісторыя, яе вопыт мала каго вучыць. У поўнай меры гэта можна сказаць і пра наш «чарнобыльскі вопыт», асабліва калі размова ідзе пра будзённы, бытавы бок жыцця. Гэта азначае толькі адно: мы прыцярпеліся да нораву «мірнага атама».

А ён помсціць, і помсціць каварна. У тым ліку і грыбнікам, якія, ні аб чым не задумваючыся, прыносяць дамоў у кошыку разам з дарамі лесу і радыенукліды.

Зразумела, што прывыканне да небяспекі тым больш нябачнай для чалавека, — у яго псіхалогіі. Менавіта таму і неабходна ў чарговы раз папярэдзіць: забруджаныя радыенуклідамі зямля і лясы тояць у сабе вялікую пагрозу, калі да радыеактыўнага фактара адносіцца несур'ёзна. Што ў дастатковай ступені вынікае і з інфармацыі, якую прапануе старшы навуковы супрацоўнік лабараторыі радыеэкалогіі раслін Інстытута эксперыментальнай батанікі НАН Беларусі, кандыдат біялагічных навук Вольга ЕРМАКОВА.

— Прапаную, Вольга Алегаўна, пачаць з агульнай інфармацыі: мінула больш як 12 гадоў пасля чарнобыльскай катастрофы — і што мы «маем» у выніку на сённяшні дзень?

— Вучоныя інстытутаў Акадэміі навук год за годам вядуць няспынныя назіранні за змяненнем радыеактыўнасці прыроднага асяроддзя і паступленнем радыенуклідаў у расліны. У выніку выбуху ядзернага рэактара радыеактыўнаму забруджванню падвергласяя значная частка тэрыторыі Беларусі. Найбольш моцнае забруджванне адзначана на поўдні, усходзе і поўначы Гомельскай і поўдні Магілёўскай абласцей. Ёсць плямы радыеактыўнага забруджвання і ў іншых абласцях — Мінскай, Гродзенскай, Брэсцкай.

За час пасля катастрофы канцэнтрацыя цэзію-137 у глебах скарацілася прыкладна на 25 працэнтаў, а стронцыю-90 — на 20—22 працэнты ў сувязі з іх натуральным распадам.

Канцэнтрацыя адносна каротказывучых ізатопаў плутонію таксама пацярпела змяненні. Забруджаныя плутоніем плошчы ўвогуле невялікія і яны маюцца толькі на самым поўдні Гомельшчыны. Самае дрэннае тут тое, што частка плутонію-241 (з перыядам яго паўраспаду 14,4 года) ператварылася ўжо ў амерыцый-241 з перыядам паўраспаду звыш 432 гадоў. А гэта яшчэ больш небяспечныя для чалавека радыенукліды, яны вельмі рухомыя ў глебах, актыўна пранікаюць у расліны.

Зразумела, што ні пра які збор грыбоў і ягад у такіх мясцінах не можа ісці і гаворкі. Зрэшты, гэтыя тэрыторыі — асабліва ахоўваемыя, і збіраць дары лесу там ніхто не дазволіць.

— Тут самы час успомніць пра «новую» канцэпцыю ахоўных мераў у аднаўленчы перыяд, якую хто-ніхто імкнецца прымяніць для прыняцця стратэгічных чарнобыльскіх рашэнняў. Хто і дзе бачыў, што на забруджаных радыяцыйным попелам землях поўным ходам пайшоў гэты «аднаўленчы» перыяд?

— Так, граніца забруджвання тым жа цэзіем пакрысе адступае. Але сцвярджаць, што на забруджаных землях пачалося нейкае аднаўленне? Тут усё даволі праблематычна. Калі гаварыць пра тэрыторыі са шчыльнасцю забруджвання хоць бы 2-3 кі/кв. км і вышэй, то радыенуклідаў там засталося ў дастатковай колькасці. Значыць, няма месца і для «звышаптымізму». Для тых, хто на такіх землях нешта збірае, тут ужо ёсць рызыка.

Да гэтага часу я прама-такі са злосцю ўспамінаю, як у далёкім ужо 1987 годзе маскоўскія навукоўцы (яны практычна мала што ведалі, затое вызначалі вялікую навуковую палітыку ў чарнобыльскіх пытаннях) на вялікай канферэнцыі ў Мінску горача сцвярджалі, што пры ўзроўні забруджвання цэзіем 2 кі/кв. км бруднага на радыенукліды малака быць не можа. Між тым, колькасць нуклідаў у раслiннасці і каэфіцыент іх пераходу вызначаецца менавіта відавым саставам раслін на тых лугах, дзе пасвіцца жывёла. Фактаў, калі пры адносна невысокай шчыльнасці забруджвання цэзіем атрымліваюць брудныя прадукты, сёння дастаткова.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

ЕЗДЗІЦЬ СТАЛІ БОЛЬШ!

У I паўгоддзі 1998 года праз дзяржаўную мяжу Беларусі было прапушчана каля 9 мільёнаў чалавек і больш за 2,5 мільёна адзінак транспартных сродкаў, у тым ліку больш як 46 тысяч паяздоў і больш як 3 тысячы паветраных суднаў.

У першым паўгоддзі беларускія пагранічнікі затрымалі больш за паўтары тысячы парушальнікаў мяжы. З іх на тэрыторыю рэспублікі спрабавалі нелегальна трапіць каля 500 чалавек.

Больш за 30 працэнтаў ад агульнай колькасці затрыманых — прадстаўнікі дзяржаў Афрыкі і Азіі.

Пагранічнікамі было спынена каля 600 спроб кантрабанднага перамяшчэння праз дзяржаўную мяжу валюты і матэрыяльных каштоўнасцяў на агульную суму каля 30 млрд. рублёў, у тым ліку 65 тыс. долараў ЗША, 6,5 тыс. нямецкіх марак і 72 тысячы дэнамінаваных расійскіх рублёў. Затрымана каля 3 кг розных наркатычных сродкаў і 36 адзінак халоднай і агнястрэльнай зброі.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ, БелаПАН.

ХОДЗЯЦЬ ЧУТКІ, ШТО...

...выезд за мяжу простым людзям хутка будзе закрыты

Сітуацыя вакол замежных паслоў можа ўжо ў бліжэйшы час адбіцца і на простых грамадзянах, — сцвярджае народная пагалоска. Маўляў, хутка шлях за мяжу будзе нам «заказаны», бо замежныя пасольствы проста не будуць выдаваць візы. У такой сітуацыі ў найбольшай разгубленасці апынуліся людзі, якія ўжо ледзь не пакавалі чамаданы, рыхтуючыся да адпачынку за мяжой. Ці не прыйдзецца ім памяняць замежную вандроўку на краявіды больш блізкія і родныя, з гэтым пытаннем мы звярнуліся ў шэраг зацікаўленых структур.

Першы званок — намесніку начальніка Упраўлення пашпартна-візавай службы МУС Валерыю КАЗЛОЎСКАМУ.

— Калі шчыра, вы засталі мяне выпадкова, бо я зараз у водпуску. Але, наколькі я ведаю, ніякіх адпаведных папер наша служба не атрымлівала. Звярніцеся лепш у консульскае ўпраўленне Міністэрства замежных спраў.

На пытанне адказвае начальнік консульскага ўпраўлення МЗС Міхаіл АЛЯКСЕЙЧЫК.

— Не, я думаю, што гэтая сітуацыя простых грамадзян не закране. Прынамсі, у мяне склалася такое ўражанне пасля сустрэч з консульскімі работнікамі пасольстваў ФРГ, Францыі, Польшчы, Літвы, Латвіі, Італіі. Яны гаварылі, што пакуль ніякіх рэкамендацый на гэты конт са сваіх краін не маюць. Таму і ёсць падставы меркаваць, што простых людзей усё гэта не закране.

— Але апошнім часам гавораць, што ў многіх пасольствах нібыта па тэхнічных прычынах пачынаюць зацягваць выдачу візаў...

— Я думаю, гэта сапраўды звязана з тэхнічнымі складанасцямі. Напрыклад, падчас гутаркі з работнікамі пасольства ФРГ апошнія зазначалі, што апошнім часам узрасла колькасць жадаючых атрымаць візу.

— А Польшча? Нібыта з 1 жніўня, каб трапіць у гэтую краіну, трэба будзе афармляць візу?..

— Сапраўды, яны ўводзяць больш танныя візы. Іх будуць выдаваць тым, хто не мае запрашэння або адзнакі ў пашпарце «АВ-службовая» і не мае турыстычнага ваўчэра. Каштаваць яна будзе недзе 5 долараў, на паўгода — каля дваццаці. Канешне, гэта найперш балюча ўдарыць па турыстычных фірмах, бо ваўчэр каштуе зараз недзе ўдвая даражэй. Але я параіў бы ўсё ж набываць менавіта ваўчэр, які выгадны тым, што гарантуе, скажам, пражыванне ў гасцініцы.

Мы патэлефанавалі яшчэ ў некалькі пасольстваў. Адказ быў аднолькавы: ніякіх каментарыяў, на сённяшні дзень працуем у звычайным рэжыме, у тым ліку і па аказанню консульскіх паслуг...

Сяргей РАСОЛЬКА.

У Мінску адбылася чарговая, 25-я камбінаваная міліцэйская эстафета, у якой прымалі ўдзел 16 каманд з розных падраздзяленняў і службаў мінскіх праваахоўных органаў.

Эстафета складалася з адзінаццаці этапаў і пачыналася з бегу на дыстанцыю 800 кіламетраў. У ходзе эстафеты госці мелі магчымасць пабачыць фігурнае вядзенне аўтамабіля, хуткую разборку і зборку пісталета Макарава, дзеянні групы захопу...

На працягу ўсёй эстафеты лідэрства ў сваіх групах утрымлівалі АУС па ахове метрапалітэна і ГУВПА, якія значна адарваліся ад сапернікаў у самым пачатку і, у канчатковым выніку, занялі ў сваіх групах першыя месцы.

Сяргей ПШОНКА.
Фота Максіма МАЛІНОЎСКАГА.

ЗА ПАРАДАЙ І ДАПАМОГАЙ АБІТУРЫЕНТЫ ЗМОГУЦЬ ЗВЯРНУЦЦА І Ў БПСМ

Разам з дзяржаўнай камісіяй, як і ў мінулым годзе, кантроль за ходам уступных экзаменаў у ВНУ будуць ажыццяўляць і грамадскія камісіі. У складзе вышэйшых навучальных установаў рэспублікі [illegible] прадстаўнікі Беларускага патрыятычнага саюза моладзі.

Каардынаваць работу грамадскіх кантрольных камісій Беларускага патрыятычнага саюза моладзі будзе цэнтральны рэспубліканскі штаб «Абітурыент». Пры ім ужо створана пастаянна дзеючая «гарачая» тэлефонная лінія. Набраўшы нумар тэлефона ў Мінску 222-36-36, кожны абітурыент зможа атрымаць вычарпальную інфармацыю, якая датычыцца паступлення ў вышэйшыя навучальныя ўстановы.

Эдуард ПІВАВАР, БЕЛТА.

БЕЛАРУСЬ ЗНОЎ МАЕ ГОЛАС У МАП

Рэспубліка Беларусь аднавіла права голасу ў Міжнароднай арганізацыі працы (МАП), якога яна была пазбаўлена з-за запазычанасці па ўзносах у 1996 годзе, — такое [illegible] галоўныя вынікі ўдзелу дэлегацыі нашай краіны на чарговай 86-й сесіі Міжнароднай канферэнцыі працы, якая завяршылася днямі ў Жэневе.

Хадайніцтва беларускага ўрада перад Фінансавым камітэтам канферэнцыі аб аднаўленні права голасу на [illegible] умовах было падтрымана ўрадамі дзяржаў-удзельніц. Вялікабрытаніі, Нідэрландаў і Славакіі.

Дэлегацыя ад Беларусі, якая была прадстаўлена ўсімі трыма бакамі сацыяльнага партнёрства (урад, наймальнікі і прафсаюзы) прыняла ўдзел у абмеркаванні справаздачы Генеральнага дырэктара МАП М. Хансенна, правяла шэраг сустрэч і нарад з кіраўніцтвам і супрацоўнікамі Міжнароднага бюро працы, на якіх адбылося абмеркаванне праектаў дапамогі Беларусі з боку гэтай арганізацыі, [illegible] удасканалення нацыянальнага працоўнага заканадаўства.

Аляксандр РУМАК.

ПЫТАЛЬНІК

АДЗІН ВЫХАВАЦЕЛЬ ЗАМЕНІЦЬ УВЕСЬ ПЕРСАНАЛ?

Мы працуем выхавацелямі ў Нагорнаўскай дапаможнай школе-інтэрнаце Клецкага раёна. У апошнія гады нас, выхавацеляў, кіраўніцтва прымушае рабіць рамонт спальных пакояў, палоць агарод, гаворачы нам, каб мы мылі дзецям шкарпэткі, а таксама сцены і падлогі ў спальных пакоях. У сувязі з гэтым нам хацелася б даведацца, ці можна абавязваць выхавацеляў выконваць вышэйпералічаныя работы?

Калектыў Нагорнаўскай школы-інтэрната.

Ліст нашых чытачоў быў дасланы ва ўпраўленне адукацыі Мінскага аблвыканкама, адкуль газета атрымала адказ, які [illegible] прыводзім цалкам:

«Упраўленне адукацыі аблвыканкама паведамляе, што ў адпаведнасці з палажэннем аб дапаможнай школе-інтэрнаце [illegible].

У Нагорнаўскай дапаможнай школе-інтэрнаце, як і ў іншых інтэрнатных установах, выхаванцы прыцягваюцца да самаабслугоўвання і, пачынаючы з 4-га па 9-ты клас, яны выконваюць работы па прыбіранню спальных пакояў, класаў, школьнай тэрыторыі самастойна. [illegible]

[illegible] Сцены і падлогу ў спальных пакоях педагогі не мыюць.»

З нашага боку мы можам дадаць толькі адно: [illegible]

КОЛЬКІ ТРЭБА ПЛАЦІЦЬ ЗА ДЗІЦЯЧЫ САДЗІК?

Паважаны «Пытальнік», я выхоўваю трох дзяцей. Да мая гэтага года нам налічвалі плату за дзіцячы сад у памеры 50 працэнтаў. А ў маі налічылі ўсе 100 працэнтаў, акрамя таго, зрабілі пералік з 1 студзеня 1998 года. У сувязі з гэтым хацелася б даведацца, колькі ж я павінна плаціць за ўтрыманне дзяцей у дзіцячым садзе.

Е. І. Сляпцова. в. Хацежына, Мінскі раён.

Як растлумачылі газеце «Звязда» ва ўпраўленні адукацыі Мінскага аблвыканкама, згодна з інструкцыяй № 16.14-222 ад 30.06.93 г. Міністэрства адукацыі РБ плата за ўтрыманне дзяцей у дашкольных установах бярэцца з бацькоў, у сям'і якіх выхоўваецца трое дзяцей, у памеры 50 працэнтаў.

ІДЭІ І ЛЮДЗІ

Дырэктар Рэчыцкага вінаробнага завода Рыгор ГАЎРЫШ:

«МЫ ПОЎНЫЯ ЗАДУМ МАДЭРНІЗАВАЦЬ СВАЮ ВЫТВОРЧАСЦЬ І ПРАЦАВАЦЬ НА РЫНАК»

ПРАДСТАЎЛЯЕМ СУБЯСЕДНІКА.

Рыгор Аляксеевіч Гаўрыш пасля заканчэння ў 1968 годзе Смілянскага тэхнікума харчовай прамысловасці, што ў Чаркаскай вобласці, быў накіраваны на працу ў Беларусь.

Першапачатковая пасада яго — механік Чырвонабярэжскага крухмалапатачнага завода. Пасля некалькіх гадоў работы старраннасць, высокі прафесіяналізм і творчы падыход да справы маладога спецыяліста былі заўважаны ў вышэйстаячых арганізацыях.

Таму і прапанавалі яму стаць галоўным інжынерам спачатку на Заспенскім крухмалапатачным заводзе, а затым, калі набраўся там пэўнага вопыту, і на Чырвонабярэжскім. Пасля ён быў прызначаны дырэктарам Парыцкага кансервавага завода і Рэчыцкага агароднінасушыльнага камбіната. Нейкі час займаў адказныя пасады ў сістэме гарплодаагароднінагандлю і дырэктара фірмы «Гандальсервіс» у Рэчыцы. Завочна закончыў Палтаўскі кааператыўны інстытут і факультэт кіравання Маскоўскага дзяржаўнага універсітэта.

— Рыгор Аляксеевіч, сёлета якраз трыццаць гадоў, як вы працуеце ў харчовай прамысловасці і гандлі і ўжо чатыры месяцы ўзначальваеце Рэчыцкі вінаробны завод. Ведома, што новай ступені кожная для вас справа. Але калі я размаўляў з некаторымі работнікамі прадпрыемства, яны ў адзін голас хвалілі вас...

— Цікава, цікава. За што і як, калі не сакрэт?

— Што вы хутка ўліліся ў калектыў, што з разуменнем ставіцеся да патрэб людзей. Нават прывялі наступны прыклад. Адна работніца завода перанесла ў Мінску складаную хірургічную аперацыю, дык вы асабіста распарадзіліся аказаць ёй матэрыяльную дапамогу з фонду прадпрыемства і паслаць легкавушку, каб прывезці яе адтуль дадому. Дык вось, закончу сваё пытанне: цяжка на новым месцы?

— Думаю, што лёгка толькі таму, хто, як кажуць, плыве ў жыцці ўніз па цячэнню. Гэта я ведаю з практыкі сваёй работы, бо сустракаў такіх людзей неаднаразова. Што ж датычыць мяне, дык я па характару чалавек неспакойны, на паўдарозе ніколі не спыняюся і стараюся ўсе цяжкасці пераадольваць. Не буду хваліцца, але скажу, што гэта мне ў пэўнай ступені ўдаецца.

— Відаць, таму вас і перакідвалі ў якасці кіраўніка з аднаго прадпрыемства на другое? Як гавораць у народзе: хто вязе, на таго і кладуць...

— Можа і так. Толькі зазначу, што па профілю сваёй ранейшай работы ў «Гандальсервісе» я падтрымліваў цесныя сувязі з вінаробным заводам, які больш за трыццаць гадоў узначальвала Ніна Паўлаўна Фаранюк, дарэчы, мой цяперашні намеснік. Лічу, што пад яе кіраўніцтвам калектыў прайшоў вялікі шлях і мае добрыя напрацоўкі, і ў далейшым ён будзе захоўваць свае лепшыя традыцыі, прымнажаючы працоўныя здабыткі.

— Мяркую, вы ўжо пазнаёміліся з гісторыяй прадпрыемства, шляхамі яго станаўлення...

— І падзення таксама. Тут шмат цікавага і займальнага. Годам заснавання прадпрыемства лічыцца 1934-ты. Тады гэта быў харчовы камбінат, дзе выраблялiся варэнне, сокі, іншыя безалкагольныя напоі. Вытворчасць жа пладова-ягадных він арганізавалі праз тры гады.

Калі пачалася Вялікая Айчынная вайна, асноўнае абсталяванне прадпрыемства ўдалося вывезці, а вось будынкі яго моцна пацярпелі ад ворага. Не буду казаць аб тым, як цяжка было аднаўляць завод, толькі адзначу, што ён двойчы рэканструяваўся, у выніку чаго былі змантаваны лініі разліву віна і пачалі разліваць вінаградныя віны, што дастаўляліся з Малдавіі і Азербайджана.

Прывяду тут дзве лічбы. Калі да 1968 года (гэта значыць, да другой рэканструкцыі завода) калектыў вырабляў штогод 240—260 тысяч дэкалітраў віна, дык пасля — 830 тысяч. Тады была значна пашырана перапрацоўка сыравіны, база для захоўвання вінаматэрыялаў. Калектыў завода першым сярод аднатыпных прадпрыемстваў рэспублікі ў тыя гады асвоіў работу на прэсах бесперапыннага дзеяння. Дарэчы, на перапрацоўцы вінаматэрыялаў тады дзейнічалі тры лініі, якія былі вельмі высокаэфектыўнымі і давалі 5 тысяч тон пладова-ягаднай сыравіны ў год.

— Безумоўна, асобная старонка ў біяграфіі прадпрыемства — 1986 год, калі па волі сумна вядомага перабудоўшчыка Гарбачова выйшла пастанова па барацьбе з п'янствам і алкагалізмам. Мяркую, што калектыву тады быў нанесены ўдар.

— Абсалютна згодзен з вамі. Як расказваюць, у адносінах да нашага вінзавода пытанне было пастаўлена наступным чынам: частку абсталявання і ёмістасцяў перадаць у калгасы і саўгасы, на іншыя прадпрыемствы, а завод перапрафіляваць. І так спяшаліся з той барацьбой, што было загадана ўжо выпушчанае пладова-ягаднае віно тэрмінова адправіць на Бабруйскі гідролізны завод з тым, каб пусціць яго... на перапрацоўку. Вось у такіх умовах калектыву прыйшлося змагацца за выжыванне. Бо неабходна было зарыентавацца, што выпускаць, каб прадукцыя карысталася попытам. Кіраўнікі завода паездзілі туды-сюды, паглядзелі сёе-тое і прыйшлі да высновы, што, хутчэй за ўсё, самая выгадная справа — гэта здабыча і выраб мінеральнай вады. А тут якраз Чарнобыльская АЭС апаліла радыяцыяй, і калектыву вышэйстаячымі арганізацыямі было загадана неадкладна, праз тры месяцы, асвоіць выпуск новай прадукцыі.

— Няўжо справіліся за такі кароткі тэрмін?

— Справіліся, бо адчувалі вялікую адказнасць: «мінералка» павінна была паступаць у раёны, забруджаныя тым радыяцыйным попелам, дзе і людзі жылі, і камандзіраваныя цывільныя і ваенныя вялі работы па дэзактывацыі тэрыторыі і ставілі заслон злосным праявам «мірнага» атама. Праўда, тут калектыву моцна дапамаглі гаркам партыі і мясцовыя нафтавікі. Патрэбныя грошы былі выдзелены з бюджэту, і хутка прама на тэрыторыі завода былі прабураны дзве свідравіны, у выніку чаго і арганізавалі здабычу мінеральнай вады з глыбіні 346 метраў. Дзеля справядлівасці трэба сказаць, што сёе-тое з ранейшай вытворчасці ўсё ж удалося захаваць: лінію разліву, частку ёмістасцяў і невялікую колькасць вінаграднага вінаматэрыялу. Вось так і працавалі, вядома ж, не з поўнай нагрузкай.

У 1991 годзе — новы паварот: аднавіць пладова-ягаднае вінаробства. І на базе Пінскага камбіната кандытарскіх вырабаў (былы вінкамбінат) паказалі, як трэба арганізоўваць выпуск горкіх настоек. Рэчыцкаму вінзаводу — заданне асвоіць «Зуброўку» і «Белавежскую». Пачалі наладжваць справы, ды не так усё проста: не хапае абсталявання, разарваны сувязі з ранейшымі партнёрамі, у якіх, да таго ж, свае цяжкасці. Але ўсё ж калектыў з даручэннем справіўся. А тут (гэта быў ужо 1993 год) новы загад: у сувязі з тым, што гарэлку ў рэспубліку даводзіцца завозіць з-за мяжы, неабходна павялічыць яе выпуск на месцы. Што для калектыву вінаробаў азначала — усё трэба пачынаць з нуля.

— І тут справіліся?

— Так, калектыву давялося моцна папрацаваць, і ён неўзабаве асвоіў выраб некалькіх найменняў гарэлкі. Дарэчы, зараз мы вырабляем гарэлку «Рускую», «Стараpускую», «Застольную», «Пшанічную», «Сталічную» і «Прэстыжную».

— Прабачце, Рыгор Аляксеевіч, але я памятаю часы, калі пра вашу гарэлку спажыўцы гаварылі, што яна няякасная.

— Было такое, у пачатку яе выпуску. Прычына гэтага ў тым, што закуплены спірт-рэктыфікат быў далёка не лепшай якасці. Да таго ж і ў калектыве не ўсё ладзілася. Не было надзейных фільтраў для ачысткі вады, адсутнічалі тканінныя сарбенты і да т. п. Але паступова гэтыя недахопы былі пераадолены: памянялі пастаўшчыкоў спірту, палепшылі водападрыхтоўку — з натрыекатіонітавых фільтраў перайшлі на іншыя, больш эфектыўныя, дабіліся глыбокага абяссольвання вады, ведучы апрацоўку яе вугалем і крэмніевым пяском, як гэта робіцца і на мінскім «Крышталі». Карацей кажучы, вытворчасць гарэлкі была пастаўлена на новую, удасканаленую аснову, і зараз папрокаў на яе якасць няма.

Летась калектыў прадпрыемства вярнуўся да вытворчасці пладова-ягадных він, перапрацаваўшы тады 1100 тон яблыкаў, што з'явілася базай для далейшага пашырэння асартыменту нашай прадукцыі. А менавіта: мы асвоілі ўжо шэсць найменняў він, і сёлета ўжо завезлі і перапрацавалі 142 тоны клубніц, закупляем парэчкі, чарніцы, вішні. Наогул сёлета мы плануем перапрацаваць да 500 тон ягад з тым, каб выпускаць якасныя пладова-ягадныя віны.

— А дзе вы набываеце сыравіну для іх?

— Яблыкі — у Рэчыцкім, Мазырскім, Калінкавіцкім, Хойніцкім і Лоеўскім раёнах, дзікарастучыя ягады — у Лельчыцкім і Жыткавіцкім раёнах. Закуп вядзецца праз раённыя нарыхтоўчыя канторы, якія ўваходзяць у сістэму спажывецкай кааперацыі, і ажыццяўляецца па безнаяўнаму разліку. Дзейнічае тут і бартэрны прынцып: яны нам — сыравіну на адпаведную суму, мы ім — алкагольную прадукцыю. А наогул рэалізацыя яе ідзе згодна з дагаворамі, заключанымі з абласным упраўленнем гандлю, якое і даводзіць нам фонды.

— Ваша прадукцыя пастаўляецца толькі ў раёны Гомельшчыны ці яшчэ куды? І ці своечасова разлічваюцца за яе?

— Часткова яна ідзе таксама і ў Мінскую вобласць. А пытанне з даўжнікамі — гэта наш галаўны боль. Папярэднюю аплату нам робяць толькі камерсанты, астатнія ж партнёры разлічваюцца пасля рэалізацыі нашага тавару. І практычна кожны месяц затрымка ў разліках з намі даходзіць да 20 мільярдаў рублёў. Ёсць даўжнікі, якія не плацяць нам нават па паўгода. Пераважна гэта гандлёвыя арганізацыі спажыўкааперацыі.

— Вы казалі, што ў свой час мелі сувязі з Малдавіяй і Азербайджанам, калі асвойвалі выпуск вінаградных він. Ці маеце іх сёння?

— Раней усё было прасцей, бо гэтыя рэспублікі знаходзіліся ў складзе СССР. А зараз яны — суверэнныя дзяржавы, як і наша Беларусь. Дык вось, з Азербайджанам сувязяў у нас няма, а з Малдовай — толькі частковыя. Летась адтуль мы атрымлівалі віно «Ізабэлу», але сутыкнуліся з вялікімі цяжкасцямі і з мытнымі пераходамі праз Украіну, і з разлікамі. Зараз бяром у Малдове вінаматэрыял для вытворчасці алкагольнага напою мацункам 18 градусаў «Порт-777». Ён напалову з вінаграду і напалову з пладоў і ягад. У абмен на свой вінаматэрыял малдаване бяруць у рэспубліцы неабходныя ім тавары, а мы аплачваем рахункі за іх.

— Не палічыце крыўдным, Рыгор Аляксеевіч, такое пытанне. Адны людзі маюць меркаванне, што нашы айчынныя пладова-ягадныя віны — гэта, прабачце, «кампот», а другія — што яны па якасці не ўступаюць хвалёным заходнім (там, маўляў, толькі бутэлькі ды этыкеткі прыгожыя), ды да таго ж і намнога таннейшыя. Якая ваша думка наконт гэтага?

— Скажу адразу, што ніякіх хімічных кансервантаў пры вытворчасці пладова-ягадных він мы не прымяняем. Ёсць адзін кансервант — натуральны. Гэта спірт. Па-другое, нагадаю, што ў свой час Рэчыцкі вінаробчы завод меў шэсць «Знакаў якасці» за свае віны, якія прысуджаліся ў Маскве, і атрымаць іх было не так проста, як гэта каму-небудзь можа падацца. Што датычыць, як вы выказаліся, назвы «кампот», дык зазначу, што і ў іншых краінах побач з «сухімі» вінамі выпрацоўваюцца моцныя пладова-ягадныя напоі — у Францыі, напрыклад, гэта кальвадос, у Венгрыі — слівовіца і г. д. Як кажуць, кожны чалавек сам выбірае алкагольныя напоі па свайму густу. Вядома, з крымскім мускатам мы канкурыраваць не будзем, а вось з партвейнамі — калі ласка. Бо высокую якасць сваёй прадукцыі наш калектыў гарантуе.

— А які від прадукцыі дае вашаму калектыву большыя прыбыткі — гарэлка ці віны?

— Мяркуйце самі па наступных лічбах. Аб'ёмы выпуску гарэлкі ў нас параўнальна невялікія, і пашырыць іх з прычыны спецыфікі вытворчасці (бо яна першапачаткова была нацэлена на выраб він) мы не можам. Да таго ж цэны на спірт вялікія і пастаянна растуць, а акцызы на гарэлку дасягаюць 80 працэнтаў. Таму вытворчасць яе дае нам рэнтабельнасць у 4-5 працэнтаў. А па віну акцызы складаюць 25 працэнтаў, а рэнтабельнасць даходзіць да 30—35 працэнтаў.

— Ведаю, што ў свой час завод пачаў будаваць новы цэх, які мог бы вырашыць шэраг праблем як у вытворчым, так і ў бытавым плане. Які яго лёс, ці ўведзены ён ужо ў строй дзеючых?

— Калі вырашана было вярнуцца да вытворчасці пладова-ягадных він, і намечана было ўзвесці той цэх пладовых вінаматэрыялаў са сховішчам для аднаразовага захоўвання 600 тысяч дэкалітраў. Каштарысны кошт яго ў базісных цэнах 1991 года складаў 2,4 мільёна рублёў, і меркавалася, што гэтыя затраты акупяцца праз 2-2,5 года. На першым часе нам дапамаглі з фінансаваннем аб'екта, а потым не выдзелілі ні рубля, і будоўля аказалася ў спісе «замарожаных» аб'ектаў.

Дастаткова сказаць, што туды не ўкладваюцца грашовыя сродкі ўжо другі год, і ў выніку з тых 2,4 мільёна аказаліся недаасвоенымі 2,032 мільёна, а па дзеючых цэнах (арыенціровачна) гэта звыш 14 мільярдаў рублёў. Пакуль што пытанне аб фінансаванні аб'екта вісіць у паветры. А між тым, калі б яно вырашылася і цэх быў дабудаваны, мы маглі б там давесці выраб пладова-ягадных він да 400—450 тысяч дэкалітраў (гэта — ранейшыя аб'ёмы) або наладзіць новую вытворчасць: магчыма, разліў іх і гарэлкі, дробную фасоўку алкагольных напояў і г. д. Ды наогул калектыў сёння поўны задум мадэрнізаваць вытворчасць з улікам патрабаванняў рынку — вырабляць тое, што карыстаецца попытам, выпускаць якасны тавар і прыгожа афармляць яго. Я ўжо казаў, што сёлетняй вясной мы змантавалі новую лінію па перапрацоўцы ягад, неўзабаве пачнём нарошчваць магутнасці брадзільнага аддзялення з павелічэннем ёмістасцяў, каб максімальна выкарыстоўваць мясцовую сыравіну для вытворчасці віна. Намячаем і іншыя арганізацыйна-тэхнічныя мерапрыемствы.

— У вас падведзены вынікі работы за пяць месяцаў. Якія яны?

— Будзем параўноўваць іх з адпаведным перыядам мінулага года. Аб'ёмы вытворчасці ў супастаўных і дзеючых цэнах узраслі адпаведна на 32,9 і 89,1 працэнта. Леташні паказчык разліву алкагольных напояў — 162 тысячы дэкалітраў, сёлетні — 180 тысяч. Балансавы прыбытак узрос з 2,4 мільярда да 8 мільярдаў. Персанал не скардзіцца на заработную плату, якую, дарэчы, нашы працаўнікі атрымліваюць своечасова.

— Ваша прадпрыемства спецыфічнае. Як вядзецца барацьба з тымі, хто можа выпіць на рабочым месцы, парушыць дысцыпліну і г. д.?

— Выхоўваць і перавыхоўваць такіх, мяркую, не трэба нідзе, ні на адным прадпрыемстве, бо кожны работнік — чалавек ужо дарослы, сталы і ведае што да чаго. Шчыра кажучы, у калектыве завода такіх было, як гавораць, раз-два і ўсё. І з імі ні раней не нянькаліся, ні калі такія з'явяцца, нянькацца ў далейшым не будзем.

— Значыць, ваш калектыў змагаецца за чысціню сваіх радоў, за працяг добрых спраў...

— А інакш і быць не можа. І хоць неяк гучыць штампам выраз «калектыў дружны, згуртаваны», але іншымі словамі гэта выказаць цяжка. Пачну з таго, што кадры ў нас стабільныя і цякучасці іх (як раней, так і зараз) не было і няма. Людзі пакідаюць завод у асноўным па дасягненню пенсійнага ўзросту.

Па 30 гадоў працуюць на прадпрыемстве муж і жонка Трошчанкі: Валерый Паўлавіч — галоўным інжынерам і Кацярына Андрэеўна — мікрабіёлагам. Як прыехалі яны сюды маладымі спецыялістамі, так і засталіся тут. Толькі пахвалы заслугоўваюць гэтыя людзі, дарэчы, як і яшчэ адна сям'я работнікаў — Старасценкаў. Мікалай Міхайлавіч працуе галоўным механікам, а Тамара Георгіеўна — галоўным вінаробам. Працоўны стаж у кожнага з іх — па 25 гадоў. Не магу не назваць з павагай і прозвішчы майстра Галіны Антонаўны Журавай, загадчыцы склада па водпуску гатовай прадукцыі Ніны Ільінічны Лапата, этыкероўшчыцы Валянціны Генадзьеўны Свіч, кантралёра Валянціны Якаўлеўны Лешчанок. Усіх перадавікоў пералічыць проста немагчыма, усім я ўдзячны за іхнія стараннe і ініцыятыву.

— Кажуць, што сёлета ваш калектыў павялічыўся...

— Амаль на 60 чалавек, і зараз ён налічвае 128 работнікаў. Навічкоў прынялі дзякуючы ўводу яшчэ адной лініі. Працуем пакуль у адну змену, але мяркуем, што ў перспектыве з'явіцца і другая.

— А як у вас, Рыгор Аляксеевіч, з так званымі сацыяльнымі дабротамі?

— Пра зарплату я ўжо гаварыў. Усім працаўнікам прадпрыемства даплачвае кожны месяц па 500 тысяч рублёў на харчаванне. У мінулыя гады людзі атрымлівалі пэўныя сумы на аздараўленне, калі ішлі ў водпуск. Хутка разгледзім гэтае пытанне і на сёлетні год. Скажу толькі адно: чым лепей будзем працаваць, тым лепей будзем і жыць. На гэта і накіруем усе свае намаганні.

Узоры прадукцыі завода

У заводскай лабараторыі — хімік-лабарант Алена Лемеш.

Речицкий винодельческий завод приглашает к сотрудничеству на взаимовыгодных условиях инвесторов для ускорения строительства и ввода в эксплуатацию нового корпуса предприятия.

г. Рэчыца, вуліца Вінзаводская, 4, вінаробны завод. Тэлефон (8-240) 3-91-18. Факс 2-33-80.

Рэкламна-інфармацыйную старонку падрыхтаваў Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

КАМПЕТЭНТНА

АРЫЕНЦІРЫ ПЕНСІЙНАЙ СІСТЭМЫ

(Заканчэнне. Пачатак у №140)

Па-першае, патрабуецца вызначыць кола асоб, якія маюць права на працоўную (страхавую) пенсію. Не выклікае пярэчанняў, што ўдзельнікамі страхавой пенсійнай сістэмы павінны быць асобы, якімі (ці за якіх) уплачваліся страхавыя ўзносы. Да нядаўняга часу нормы, якія ўстанаўліваюць залежнасць права на пенсію ад уплаты страхавых узносаў, мелі толькі дэкларатыўны характар. У адпаведнасці з папраўкай да Закона «Аб пенсійным забеспячэнні», прынятай Палатай прадстаўнікоў парламента рэспублікі, права на працоўную пенсію ў далейшым будзе ўвязвацца з фактам уплаты страхавых узносаў. А для назначэння пенсіі па ўзросту пры няпоўным стажы ўстанаўліваецца ўмова аб наяўнасці 5-гадовага мінімальнага страхавога стажу.

Таксама прынцыпова важным і складаным з'яўляецца пытанне, звязанае са змяненнем фактычнага ўзросту выхаду на пенсію.

У Рэспубліцы Беларусь за перыяд з 1990 года колькасць пенсіянераў павялічылася на 12,4, а колькасць працуючых за гэты ж перыяд зменшылася на 15,2 працэнта. Сёння суадносіны колькасці пенсіянераў і асоб, занятых у эканоміцы, з'яўляецца крытычным: на 100 працуючых прыпадае 100 пенсіянераў.

Калі ў 1997 годзе на тысячу працаздольнага насельніцтва прыпадала 378 пажылых (48,5 працэнта) і 402 дзіцяці (51,5 працэнта), то да 2016 года ў сувязі са значнымі дэмаграфічнымі змяненнямі на тысячу чалавек працаздольнага ўзросту будзе прыпадаць ужо 395 пажылых (57,6 працэнта) і толькі 291 дзіця (42,4 працэнта). Нельга не ўлічваць і тое, што ў гэты перыяд на рынак працы будуць прыходзіць нешматлікія катэгорыі народжаных у 90-я і наступныя гады і пакідаць яго ў сувязі з выхадам на пенсію асобы, народжаныя ў 50—60-х гадах, на якія прыпадае ўздым нараджальнасці.

Сітуацыя, якая складваецца ва ўстойлівую тэндэнцыю, калі актыўнае насельніцтва ўжо не ўзнаўляе сабе замену, у самы бліжэйшы час можа яшчэ больш абвастрыць праблемы, звязаныя з фінансаваннем пенсійнай сістэмы.

Мяркуецца, што ў мэтах зніжэння чакаемага росту ўтрыманскай нагрузкі на працаздольнае насельніцтва пажылымі, папярэджання зніжэння іх узроўню жыцця ў нашай рэспубліцы неабходна выпрацаваць сацыяльна-эканамічныя рычагі, якія адсоўваюць фактычны ўзрост выхаду на пенсію, з улікам эканамічных дэмаграфічных фактараў і асабліва становішча на рынку працы, каб не парушыць рынак працоўнай сілы. Якімі яны могуць быць у комплексе, казаць пакуль рана.

Безумоўна, з палітычнага пункту гледжання вельмі цяжка дырэктыўна падняць аднойчы ўстаноўлены пенсійны ўзрост. У нашых жа сацыяльна-эканамічных умовах рэзкае значнае павышэнне ўзроставых крытэрыяў выхаду на пенсію проста немагчыма.

У бягучы перыяд у якасці часовай альтэрнатыўнай праграмы паступовага павышэння пенсійнага ўзросту аддадзена перавага стымуляванню добраахвотнага выхаду на пенсію ва ўзросце, які перавышае агульнаўстаноўлены, у спалучэнні з адпаведным павелічэннем памеру пенсіі. Нядаўна прыняты Палатай прадстаўнікоў дадатак да закона прадугледжвае павышэнне пенсіі на адзін працэнт заробку за кожныя два месяцы работы ў пенсійным узросце без атрымання пенсіі.

Прываблівым у ідэі «гібкага» пенсійнага ўзросту з'яўляецца тое, што, не закранаючы гарантыі ў пенсійным забеспячэнні, грамадзянам прадастаўляецца права самастойна зрабіць усвядомлены выбар: атрымліваць пенсію раней, але меншага памеру, ці больш высокую, але пазней. Супраць гэтай прапановы, як і некаторых іншых рацыянальных нормаў, выступілі прадстаўнікі прафсаюзаў.

Можна меркаваць, што права выхаду на пенсію ў больш познім узросце выкарыстаюць далёка не ўсе патэнцыяльныя пенсіянеры. Гэта могуць быць асобы, якія жадаюць працаваць поўны год для дадатковага павелічэння пенсіі (артыкул 23 Закона «Аб пенсійным забеспячэнні»). Другая катэгорыя — высокааплатныя работнікі, для якіх часовая адтэрміноўка атрымання невысокай пенсіі не з'яўляецца вялікай стратай.

Неабходна адзначыць, што працаўнікамі іх змянення ў якасці галоўнага аргумента выказваецца павелічэнне смяротнасці і зніжэнне чакаемай працягласці жыцця. Пры гэтым цалкам адкідваецца больш блізкі да пытанняў пенсійнага забеспячэння паказчык чакаемай працягласці жыцця пры дасягненні пэўнага ўзросту.

Безумоўна, у дачыненні да пытанняў пенсійнага забеспячэння гэта розныя рэчы. Так, у рэспубліцы чакаемая працягласць жыцця ў народжаных у 1996 годзе складае ў мужчын — 63 і ў жанчын — 74,3 года, у той жа час чакаемая працягласць жыцця для асоб, якія дасягнулі ў 1996 годзе агульнаўстаноўленага пенсійнага ўзросту (жанчыны 55 гадоў, мужчыны — 60 гадоў), складае ў мужчын 14,2 і ў жанчын — 23,4 года. Менавіта такім з'яўляецца чакаемы перыяд атрымання імі пенсіі. У сувязі з больш нізкім пенсійным узростам, у нас ён значна большы, у прыватнасці, у жанчын, чым у многіх эканамічна развітых краінах.

У Канцэпцыі адзначана неабходнасць упарадкавання сістэмы датэрміновага пенсійнага забеспячэння, у тым ліку па ўмовах працы.

Існуючае пенсійнае заканадаўства прадугледжвае больш за 20 падстаў для прызначэння пенсіі на 5—10 гадоў раней за дасягненне агульнаўстаноўленага пенсійнага ўзросту. Сёння амаль 17 працэнтаў пенсіянераў па ўзросту і выслузе гадоў атрымліваюць пенсіі, прызначаныя ў свой час да дасягнення імі пенсійнага ўзросту. Штогод з амаль 100 тысяч грамадзян, якія выходзяць на пенсію па ўзросту ці па выслузе гадоў, больш як 20 тысячам (многія з іх даволі маладыя, працаздольныя і высокапрафесійныя) пенсія прызначаецца раней за дасягненне імі агульнаўстаноўленага пенсійнага ўзросту. Несумненна, што гэта адзін з фактараў, якія ўплываюць на агульны ўзровень пенсійнага забеспячэння.

Праблема ўпарадкавання льготных пенсій — адна з найбольш складаных. Дазваляцца яна будзе, як вызначана ў Канцэпцыі, паступова, на працягу 15—20 гадоў. Шляхі тут мяркуюцца розныя, перш за ўсё неабходна будзе вылучыць з агульнай пенсійнай сістэмы галіновыя (прафесійныя) пенсійныя сістэмы для асоб, якія працавалі ў асаблівых умовах. Сродкі для выплаты пенсій па такіх сістэмах будуць фарміравацца на страхавой аснове з прымяненнем накапляльных прынцыпаў. Вельмі ўзважана і абгрунтавана давядзецца падысці да вызначэння кола асоб, для якіх трэба ўвесці абавязковае прафесійнае страхаванне, вызначэння страхавога тарыфу.

Фарміраванне, заканадаўчае замацаванне і рэалізацыя схемы вывядзення з агульнай пенсійнай сістэмы выдаткаў на датэрміновыя прафесійныя пенсіі і залічэнне іх на рахунак прадпрыемстваў і арганізацый з'яўляецца працяглым працэсам. Таму да ўвядзення новага парадку прадастаўлення пенсій па ўмовах працы мяркуецца паступова павялічыць долю пакрыцця адпаведнымі прадпрыемствамі і арганізацыямі расходаў на выплату льготных пенсій з тым, каб яны не абцяжарвалі агульную пенсійную сістэму і не зніжалі ўзровень пенсій іншых катэгорый грамадзян. Так, у тым жа пакеце прапаноў, нядаўна прынятых Палатай прадстаўнікоў, доля пакрыцця наймальнікамі расходаў на выплату пенсій павялічана з 3 да 10 працэнтаў сярэднегадавой колькасці работнікаў гэтых прафесій.

Трэба будзе карэкціраваць падыходы ў пытаннях выплаты пенсій ў перыяд працы. Існуючы цяпер парадак, пры якім у перыяд працы цалкам выплачваецца пенсія, абвострана ўспрымаецца непрацуючымі пенсіянерамі ва ўмовах недахвату грашовых сродкаў для больш высокіх пенсій. Сёння выплачваецца 16 працэнтаў пенсій працуючым пенсіянерам. Разам з тым для многіх пенсіянераў працяг працы ў цяперашніх умовах з'яўляецца жыццёвай неабходнасцю, абумоўленай нізкім узроўнем пенсій. Яны гатовы выконваць любую работу, якая не прыцягвае маладых.

Безумоўна, праблема выплаты пенсій у перыяд працы мае комплексны характар. Уяўляецца, што ў нашых умовах пэўны сацыяльна-эканамічны вынік (на карысць непрацуючых пенсіянераў) можа быць дасягнуты пры вырашэнні задач, звязаных з павелічэннем фактычнага ўзросту выхаду на пенсію і ўпарадкаваннем падстаў для датэрміновых пенсій. У мэтах жа павышэння ўзроўню пенсій непрацуючым пенсіянерам было б апраўданым увядзенне парадку выплаты пенсій тым, хто працягвае працу, у залежнасці ад атрымліваемага заробку. Для гэтага разам з выпрацоўкай прымальных прававых нормаў патрабуецца адпаведны механізм іх рэалізацыі.

Далейшае ўдасканаленне крытэрыяў вызначэння памераў пенсій і механізм іх падліку ўлічваюць патрабаванні, якія вынікаюць з прынцыпаў сацыяльнага страхавання. Памер працоўнай пенсіі павінен напрамую залежаць ад страхавога стажу і аб'ёму страхавых узносаў. Фінансавае забеспячэнне «стажавых прывілеяў» павінна ажыццяўляцца не за кошт сродкаў страхавання, а са сродкаў альтэрнатыўных крыніц, а ў адпаведных выпадках — з бюджэту.

Сёння кошт працоўнага стажу ў пенсіянераў розны: год працоўнага стажу, патрэбнага для прызначэння поўнай пенсіі па ўзросту, ацэньваецца ў 2,75 працэнта заробку ў жанчын і ў 2,2 працэнта заробку ў мужчын (55 працэнтаў:20 гадоў; 55 працэнтаў:25 гадоў). У той жа час стаж, які перавышае агульнаўстаноўлены (20 гадоў для жанчын і 25 гадоў для мужчын), ацэньваецца толькі ў адзін працэнт заробку. Такі падыход, зыходзячы з прынцыпаў пенсійнага страхавання, наўрад ці можна лічыць апраўданым.

Мяркуецца таксама, што кошт страхавога стажу павінен быць узгоднены і з заканадаўча ўстаноўленым мінімальным узроўнем уплачаных страхавых узносаў.

Часткова такі падыход увасоблены ў апошніх папраўках да Закона «Аб пенсійным забеспячэнні». Так, калі заробак, з якога ўплачваліся страхавыя ўзносы, аказацца ніжэй за мінімальна дапушчальны, стаж будзе вызначацца з прымяненнем паправачнага каэфіцыента. На наш погляд, гэта больш мэтазгодна, чым устанаўліваць падлягаючы страхаванню мінімальны ўзровень заработнай платы, паколькі ў такіх умовах з пенсійнай сістэмы можа «выпасці» частка работнікаў, занятых няпоўны працоўны дзень ці працоўны тыдзень, а таксама работнікаў сельскай гаспадаркі.

Механізм «асучаснівання» мінулага заробку, які дзейнічае вось ужо больш як пяць гадоў, дазваляе дастаткова аб'ектыўна аднаўляць мінулы ўзровень аплаты працы кожнага пенсіянера.

Разам з тым, цяперашнія параметры пенсій абмяжоўваюцца тымі фінансавымі сродкамі, якія мае пенсійны фонд (рэгулятарам гранічнага памеру пенсій з'яўляецца рэгрэсійная шкала вызначэння заробку для яе падліку). Толькі гэтай прычынай тлумачацца тыя абставіны, што на памеры пенсій пакуль адбіваецца толькі заработная плата ў межах 130 працэнтаў бягучай сярэдняй заработнай платы рабочых і служачых у рэспубліцы. У ліпені гэтага года мінімальная пенсія па ўзросту складае 900 тыс. руб., а максімальная — 2190,9 тыс. руб. Суадносіны паміж імі, як бачым, складаюць 1 да 2,2 (у 1990 годзе гэты паказчык быў 1 да 1,9). Пры гэтым максімальную пенсію па ўзросту па прычыне абмежавання заробку атрымліваюць 30,5 працэнта пенсіянераў.

Сёння ў цэнтры нашай увагі знаходзіцца пытанне ўзмацнення дыферэнцыяцыі памераў пенсій асобам, якія мелі да выхаду на пенсію высокія заробкі. Выплачваючы ў свой час высокія падаткі, гэтыя людзі маюць права прэтэндаваць на павышанае матэрыяльнае забеспячэнне ў старасці. Прызнаючы абгрунтаванасць такіх прэтэнзій, нельга, аднак, не ўлічваць іх кошт. Таму поўная адмена рэгрэсійнай шкалы абмежавання заробку пакуль негмагчыма. Разам з тым максімальныя пенсіі павінны быць на больш прымальным узроўні з тым, каб дзяржаўная пенсійная сістэма была больш прываблівай, падтрымлівала імкненне зарабіць пенсію і не дыскрэдытавала сябе. Часткова вырашыць гэту праблему можна пры дапамозе ўнутранага пераразмеркавання існуючых сродкаў, узмацненнем дыферэнцыяцыі ў памерах пенсій асоб, заработная плата якіх перавышала тую, што склалася ў рэспубліцы, да чатырох разоў. Суадносіны паміж мінімальнымі і максімальнымі пенсіямі павялічацца і складуць 1 да 3.

Канцэпцыя арыентуе на магчымасць пераразмеркавання ступені фінансавага ўдзелу наймальніка і работніка ў фарміраванні сродкаў пенсійнага фонду — паступовае змяншэнне долі наймальніка пры адначасовым павелічэнні долі работніка. У спалучэнні з увядзеннем персаніфікаванага ўліку асоб, застрахаваных у сістэме дзяржаўнага сацыяльнага страхавання, пашырэннем часавага перыяду, з якога падлічваецца пенсія (у сучасны момант 5 гадоў, з 2000 года — штогадовае павелічэнне на 1 год), карэкціроўкай стажу ў залежнасці ад велічыні выплачаных страхавых узносаў, гэтыя меры дазволілі б павысіць матываваныя ўстаноўкі на тое, каб зарабіць пенсію і поўнасцю выплачваць страхавыя ўзносы з сапраўдных памераў заробку.

Праблемы ўнутранага парадку трэба спалучаць з праблемай міждзяржаўных адносінаў у сферы пенсійнага забеспячэння. У рамках Дагавора аб утварэнні Саюза Беларусі і Расіі зблізіць нашы пенсійныя сістэмы мэтазгодна не шляхам уніфікацыі існуючых законаў, таму што гэта было б крокам назад, а шляхам сінхроннага рэфарміравання нацыянальных пенсійных сістэм на аснове агульных падыходаў і прынцыпаў. Пры гэтым, зразумела, не пазбегнуць якіх-небудзь нязначных адрозненняў.

Прэм'ер-міністр Расіі С. Кірыенка падпісаў пастанову, якая дала ход нядаўна зацверджанай канцэпцыі рэфарміравання пенсійнай сістэмы. Трэба адзначыць, што цяперашніх пенсіянераў яна не закранае: пенсію па новых прынцыпах будуць атрымліваць тыя, каму цяпер менш за 50 гадоў.

У ідэале праз 15—20 гадоў аўтары рэформы спадзяюцца атрымаць трохузроўневую пенсійную сістэму: першы ўзровень утварае сацыяльная пенсія, больш падобная на дапамогу. Яна будзе выплачвацца ўсім, незалежна ад працоўнага стажу і заробку.

Другой крыніцай пенсіі павінны стаць прафесійныя пенсійныя сістэмы. Сёння кожны сёмы пенсіянер выходзіць на пенсію датэрмінова: жыхары Поўначы, ваенныя і г. д. Усе гэтыя выплаты кладуцца цяжарам на бюджэт і Пенсійны фонд (ПФ) і не дазваляюць плаціць нармальныя пенсіі астатнім. Таму ўсе прадпрыемствы і галіны, дзе ёсць датэрміновы выхад на пенсію, відаць, дырэктыўна перавядуць у прафесійныя пенсійныя сістэмы. Акрамя ўзносу ў ПФ яны павінны будуць адлічваць і ў гэтыя сістэмы — натуральна, у абмен на падатковыя льготы. Тым самым прадпрыемствы як бы самі будуць фінансаваць датэрміновыя ці павышаныя пенсіі сваім работнікам.

І нарэшце, асноўнай стане працоўная пенсія, назапашаная работнікам за сваё актыўнае жыццё. Яна будзе складацца з дзвюх частак: адна будзе ісці не ў агульны кацёл, як сёння, а назапашвацца на спецыяльным персаніфікаваным рахунку і працаваць амаль як банкаўскі ўклад — прырастаць працэнтамі і г. д. На гэты рахунак з 2000 года будзе ісці 1 працэнт з 29, якія адлічваюцца сёння ў ПФ. Кожныя дватры гады гэта доля будзе расці, у ідэале праз 10—15 гадоў яе хочуць давесці да 10 працэнтаў. Максімальны памер пенсіі будзе неабмежаваны: колькі ўзносаў за працоўнае жыццё заплаціў — столькі па старасці і атрымаў. І для работніка, і для работадаўца гэта павінна стаць моцным стымулам да таго, каб паказваць рэальныя даходы. Больш выгадна стане плаціць узносы з усяго заробку, а не з мізэрнай легальнай часткі, як сёння.

Другая частка ўзносу работніка будзе па-ранейшаму ісці ў агульны кацёл. Але выплачваецца пенсія будзе таксама па-новаму. Уведзены з 1 лютага працоўны каэфіцыент — правобраз будучай пенсіі. Але ў новых пенсійных прынцыпах будуць улічвацца і працоўны стаж, і заробак, чаго сёння практычна няма.

Прыемна, што Пагадненне «Аб гарантыях правоў грамадзян дзяржаў — удзельніц СНД у галіне пенсійнага забеспячэння», заключанае 13 сакавіка 1992 года, працягвае працаваць. Аднак актуальным становіцца пытанне аб карэкціроўцы асобных палажэнняў пагаднення ў інтарэсах, перш за ўсё, грамадзян, якія па добрай волі ці вымушана мігрыруюць. Пры гэтым, на наш погляд, пераважным было б захаванне ў рамках СНД шматбаковага пагаднення з больш поўнай рэалізацыяй прынцыпаў сацыяльнага страхавання.

Леанід ДАВЫДЗЕНКА,
галоўны саветнік прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь.

НЕАБХОДНАСЦЬ У ШКОЛЬНАЙ РЭФОРМЕ СЁННЯ ЎЖО МАЛА Ў КАГО ВЫКЛІКАЕ СУМНЕННЕ

Падрыхтоўка да рэформы агульнаадукацыйнай школы — на пастаянным кантролі ў прэзідэнта краіны Аляксандра Лукашэнкі. Адпаведнае распараджэнне, якое датычыць падрыхтоўкі канцэпцыі і праграмы рэформы школы ў Рэспубліцы Беларусь, кіраўнік дзяржавы падпісаў яшчэ ў студзені 1996 года. Гэта пытанне перыядычна ўзнімаецца на самым высокім узроўні, стаўшы прадметам сур'ёзнага абмеркавання на Першым з'ездзе настаўнікаў Беларусі і на іншых значных форумах рэспубліканскага маштабу. У пачатку чэрвеня на чарговай нарадзе, прысвечанай рэформе школы, прэзідэнт даручыў пашырыць састаў рабочай групы, якая займаецца яе падрыхтоўкай. Сустаршынямі гэтай групы назначаны віцэ-прэм'ер Уладзімір Замяталін і першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Уладзімір Русакевіч.

Такая пільная ўвага кіраўніка дзяржавы да гэтай праблемы цалкам зразумелая. Вельмі вялікую ролю адыгрывае школа ў фарміраванні асобы. І тое, якім будзе беларускае грамадства ў новым тысячагоддзі, у многім залежыць менавіта ад яе. Таму любое неабдуманае «хірургічнае» ўмяшанне ў сістэму адукацыі можа выклікаць сур'ёзныя вынікі. У сувязі з гэтым даволі цікавымі з'яўляюцца рэзультаты сацыялагічнага даследавання па тэме «Рэфарміраванне агульнаадукацыйнай школы», якое правёў нядаўна Інстытут сацыяльна-палітычных даследаванняў пры Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

На пытанні анкеты адказалі 1042 рэспандэнты. Апытанне праводзілася ў Мінску, абласных і раённых цэнтрах, сельскіх школах.

У прыватнасці, аналіз атрыманых даных паказвае, што ўсе сацыяльныя групы, якія прынялі ўдзел у апытанні, не задаволены сітуацыяй, што склалася ў сістэме школьнай адукацыі: на іх думку, сучасная школа не выконвае ў поўнай меры свае асноўныя функцыі. Палова рэспандэнтаў лічаць, што яна толькі часткова дае вучню мінімум жыццёва неабходных ведаў, а 25,9 працэнта апытаных адзначылі, што гэтых ведаў недастаткова.

Ва ўмовах пераходнага перыяду, дэфармацыі светапоглядных і маральных каштоўнасцяў асаблівую занепакоенасць выклікае думка рэспандэнтаў аб тым, што школа не дае дастатковай гуманітарнай падрыхтоўкі вучням, у чым перакананы 51,3 працэнта апытаных. Пры гэтым слаба вядзецца выхаваўчая работа: толькі 2,6 працэнта тых, хто адказаў на анкету, лічаць, што школа ў поўнай меры вырашае задачу па выхаванню ў вучня грамадзянскасці і патрыятызму, пачуцця любові да Радзімы. Таму цалкам лагічна, што большасць апытаных сышліся на думцы: сучасная школа не стварае дастатковай базы для пераходу да грамадства з масавай вышэйшай адукацыяй.

Без усякага сумнення, эфектыўнасць навучання ў многім залежыць ад прафесійнай падрыхтоўкі настаўнікаў. Па выніках апытання можна зрабіць выснову, што яна цалкам ці часткова адпавядае сучасным патрабаванням. Так лічаць 73,7 працэнта рэспандэнтаў. З другога боку, кожны пяты прызнаў, што ўзровень прафесійнай падрыхтоўкі педагогаў недастатковы ці не адпавядае сучасным патрабаванням.

Меркаванне тых, хто непасрэдна прымае ўдзел у навучальным працэсе і яго арганізацыі, мае вялікае значэнне. Большасць — 74,4 працэнта — лічаць, што рэформа агульнай сярэдняй адукацыі неабходна. Супраць яе выказаліся ўсяго 7,6 працэнта апытаных. Пры гэтым 77,9 працэнта рэспандэнтаў прытрымліваюцца аднадушнай думкі: рэформу неабходна праводзіць паступова. А грунтавацца яна павінна на распрацаванай з улікам меркаванняў грамадзян і педагагічных калектываў адзінай дзяржаўнай праграме (41,9 працэнта). Прымальная таксама мадэль распрацоўкі альтэрнатыўных праектаў праграм рэформы школы (34,9 працэнта). Кожны пяты падтрымлівае ідэю аб правядзенні эксперыменту ў некалькіх школах, асобных рэгіёнах.

Большасць бацькоў — 60,3 працэнта — выказалі апасенні: на іх думку, шасцігадовае дзіця яшчэ вельмі малое, яно фізічна і псіхалагічна не гатова да школьных нагрузак і наогул нельга «пазбаўляць дзіця дзяцінства» ў такім узросце. Да таго ж, маўляў, неапраўдана зацягнецца тэрмін навучання.

Прааналізаваўшы вынікі апытання, спецыялісты Інстытута сацыяльна-палітычных даследаванняў пры Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь прыйшлі да высновы, што неабходнасць школьнай рэформы абумоўлена наступнымі акалічнасцямі: сучасная беларуская школа не вырашае задачу ранняга развіцця асобы, не стварае неабходныя ўмовы для фізічнага развіцця вучняў і не дае ім неабходнай гуманітарнай падрыхтоўкі. І хоць навучальныя ўстановы ў асноўным укамплектаваны прафесійна падрыхтаванымі кадрамі, сучасная школа не ў поўнай меры рэалізуе патрабаванні падрыхтоўкі школьнікаў да складаных умоў сучаснага жыцця. Таму цалкам апраўдана пераважная большасць апытаных (75 працэнтаў) лічаць, што рэформа агульнай сярэдняй адукацыі наспела. Аднак ажыццяўляцца яна павінна паступова, што, у прынцыпе, і прадугледжвае распрацаваная па даручэнню прэзідэнта краіны канцэпцыя рэформы агульнаадукацыйнай школы.

Віктар КУКЛОЎ, БЕЛТА.

НАПЯРЭДАДНІ ПАДЗЕІ

ЦЯПЕР НА «СЛАВЯНСКІМ БАЗАРЫ Ў ВІЦЕБСКУ» БУДЗЕ ПАНАВАЦЬ МАСТАЦТВА, А НЕ БІЗНЕС

Прэзідэнтам Расіі і Украіны Барысу Ельцыну і Леаніду Кучму, кіраўнікам урадаў дзвюх краін, многім вядомым расійскім і ўкраінскім палітыкам, у тым ліку мэру Масквы Юрыю Лужкову, накіравана запрашэнне стаць гасцямі Міжнароднага фестывалю мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску». Аб гэтым у інтэрв'ю карэспандэнтам БЕЛТА паведаміў віцэ-прэм'ер Уладзімір Замяталін, які ўзначальвае аргкамітэт па падрыхтоўцы і правядзенню свята славянскага мастацтва. Па традыцыі наказ чарговаму фестывалю дасць прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, які ўжо не першы год асабіста патраніруе віцебскі агляд. Паводле слоў Уладзіміра Замяталіна, кіраўнік беларускай дзяржавы мае намер прыняць удзел у цырымоніі адкрыцця «Славянскага базару ў Віцебску» і ў шэрагу іншых яго мерапрыемстваў. Што ж датычыць высокапастаўленых расійскіх і ўкраінскіх гасцей, то віцэ-прэм'ер выказаў надзею, што яны прыедуць калі не на адкрыццё фестывалю, то на дні культур сваіх краін. Прычым ён адзначыў, што гэтыя мерапрыемствы, як і Дзень Беларусі, упершыню будуць раўнацэнныя — аднолькавага «фармату». Яны пройдуць не як своеасаблівае спаборніцтва нацыянальных культур, а стануць сімвалам блізкасці народаў трох дзяржаў.

— Уладзімір Пятровіч, у папярэднія гады фінансавыя праблемы ставілі пад пагрозу зрыву правядзенне практычна кожнага «Славянскага базару». Цяперашні фестываль — дзецішча Саюза Беларусі і Расіі. Ці пасадзейнічала гэта нармалізацыі ў пытаннях яго фінансавання?

— Па-першае, усё адразу стала на свае месцы. Раней, калі на «Славянскім базары» пераважна гаспадарыла аднайменная маскоўская карпарацыя на чале з Сяргеем Віннікавым, усе грашовыя аперацыі заставаліся тайнай за сямю пячацямі. Ён сам вырашаў, каму і колькі заплаціць, як распарадзіцца сродкамі. Ёсць некалькі прыкладаў, калі Сяргей Віннікаў проста не выплаціў лаўрэатам конкурсу маладых выканаўцаў прэміяльныя. Гэту непрыгожую сітуацыю прыйшлося выпраўляць кіраўніцтву нашай краіны і аплаціць даўгі ранейшых арганізатараў фестывалю. Цяпер жа ў членаў аргкамітэта, у які ўваходзяць прадстаўнікі Беларусі і Расіі, няма сакрэтаў. Мы ўсе разам зацвердзілі каштарыс расходаў за кошт сродкаў саюзнага бюджэту і растлумачылі адзін аднаму, чаму ён менавіта такіх памераў, колькі грошай патрабуецца на той ці іншы канцэрт. Такая адкрытасць у фінансавых пытаннях садзейнічала таму, што Украіна, прадстаўнікі якой па даручэнню яе прэзідэнта Леаніда Кучмы прынялі ўдзел у рабоце аргкамітэта, вырашыла аднавіць свой статус сузаснавальніка на віцебскім фестывалі. Менавіта фінансавая палітыка Сяргея Віннікава прывяла да таго, што пры ім Украіна з кожным годам страчвала цікавасць да «Славянскага базару». Цяпер з'явілася ўпэўненасць, што ў наступным годзе пытанні, якія датычаць фінансавання фестывалю, будуць вырашаны і ўкраінскім бокам, і гэта краіна стане яго паўнацэннай удзельніцай.

— Кіраўніцтва нашай дзяржавы ўжо не раз тлумачыла, чым быў выкліканы «развод» з Сяргеем Віннікавым, у тым ліку і вы дастаткова аргументавана расказалі аб сітуацыі вакол «Славянскага базару» на прэс-канферэнцыі ў Маскве. Аднак у сувязі з правядзеннем Сяргеем Віннікавым фестывалю з такой жа назвай у Адэсе і Саратаве ў расійскіх сродках масавай інфармацыі зноў узнялася хваля нападак на «Славянскі базар у Віцебску». Чым гэта можна растлумачыць?

— «Славянскі базар у Віцебску» прадстаўляе дзяржаўныя інтарэсы, паколькі захаванне гэтага фестывалю менавіта на віцебскай зямлі мае глыбінны інтэграцыйны, духоўны, маральны сэнс. А мерапрыемствы, якія Сяргей Віннікаў назваў «Славянскім базарам», — гэта форма бізнесу, спосаб зарабіць грошы. Цалкам зразумела, чаму ён вырашыў зрабіць фестываль мігрыруючым. Улічваючы высокі аўтарытэт гэтага форуму, Віннікаў зразумеў, што можна атрымліваць значна большыя сродкі, падарожнічаючы з фестывалем па розных гарадах Расіі і іншых дзяржаў СНД, паколькі іх жыхары засумавалі па сапраўднаму відовішчнаму мастацтву. І калі на наступны год «Славянскі базар» будзе праведзены, скажам, у Петрапаўлаўску-Камчацкім, на Сахаліне ці на Алтаі, то гэта цалкам заканамерна з пункту гледжання бізнес-плана Віннікава, і не больш. Таму ў нас абсалютна розныя мэты і задачы. Аб тым жа, што на фестывалі ў Адэсе грошы былі пастаўлены намнога вышэй за духоўныя каштоўнасці, сведчыць і думка намесніка міністра культуры і мастацтваў Украіны Уладзіміра Ражка, які прыняў удзел у падагульняючым пасяджэнні нашага аргкамітэта. Выкарыстоўваючы сучасную маладзёжную тэрміналогію, можна сказаць, што «Славянскі базар» Сяргея Віннікава ператварыўся ў звычайную папсовую тусоўку. Разам з таленавітымі выканаўцамі там быў поўны тэматычны каламбур, нацэлены толькі на атрыманне максімальнага прыбытку. Мы ж маем намер у Віцебску захаваць высокі ўзровень фестывалю, паказаць на ім усе лепшыя дасягненні славянскай культуры з шырокім прыцягненнем прадстаўнікоў іншых дзяржаў.

— Сёлета генеральным прадзюсерам фестывалю стаў Ігар Крутой. Цяпер, пасля заканчэння падрыхтоўчага этапа, ці можна сказаць, што апраўдаліся ўскладзеныя на яго надзеі?

— Прыцягнуць да падрыхтоўкі фестывалю такога вядомага і занятага чалавека, як Ігар Крутой, было даволі складана. Аднак, згадзіўшыся стаць генеральным прадзюсерам, ён прадэманстраваў гарачую зацікаўленасць перш за ўсё ў тым, каб конкурс маладых выканаўцаў — самае галоўнае дзейства ў рамках фестывалю — грунтаваўся толькі на таленце яго ўдзельнікаў. Гэта таксама сур'ёзнае адрозненне ад «віннікаўскіх» фестываляў, бо раней часта мела месца лабіраванне таго ці іншага канкурсанта. Мы спадзяёмся, што сёлета дзякуючы Ігару Крутому, які да таго ж узначаліць і журы, у спаборніцтве пераможа менавіта той, хто заслугоўвае — незалежна ад таго, грамадзянінам якой краіны з'яўляецца малады выканаўца. А вопыту ў знаходжанні талентаў Ігару Крутому не займаць.

Віктар КУКЛОЎ, Эдуард ПІВАВАР, БЕЛТА.

СПЕЦЫЯЛЬНА ДЛЯ «ЗВЯЗДЫ»

БЕЛАРУСКІХ АЎТАЗЛАДЗЕЯЎ ПРЫМУСІЛІ ЗБАВІЦЬ АБАРОТЫ

Крымінальны свет чуйна рэагуе на пах вялікіх грошай. І як толькі ў многіх краінах свету з'явіўся павышаны попыт на аўтамабілі, злачынныя групоўкі адразу ж наладзілі незаконны аўтабізнес.

Прычым злачынцы звычайна даволі аператыўна адладжваюць свой механізм «здабычы звышпрыбыткаў» у любой краіне.

Больш падрабязна аб узнікненні гэтага віду злачынства, а таксама аб тым, як у Беларусі вядзецца барацьба з незаконным аўтабізнесам карэспандэнт «Звязды» папрасіў расказаць начальніка ўпраўлення крымінальнага вышуку Міністэрства ўнутраных спраў Юрыя ГАЙДАША.

— Юрый Аляксандравіч, беларускія злачынцы, якія спецыялізуюцца на незаконным аўтабізнесе, маюць трывалыя сувязі з аналагічнымі замежнымі групоўкамі, асабліва з еўрапейскіх краін. А калі ў самой Еўропе ўзнік гэты від злачыннасці?

— Па звестках замежных спецыялістаў, арганізаваныя злачынныя групоўкі, якія займаліся крадзяжом і далейшым продажам аўтамабіляў, былі зарэгістраваны паліцыяй многіх еўрапейскіх краін ужо амаль паўвека таму. Першыя буйныя рынкі збыту крадзеных аўтамабіляў узніклі ў краінах Блізкага Усходу і Паўночнай Афрыкі. Гэта і не дзіўна, паколькі найбольшы попыт на аўтамабілі якраз там, дзе іх не вырабляюць, альбо тамтэйшыя аўтазаводы не могуць задаволіць попыт насельніцтва. Па гэтай жа прычыне ў 60-я гады мноства крадзеных аўтамабіляў хлынула ў Турцыю і Югаславію. А ўжо на пачатку 70-х дзялкі крымінальнага аўтабізнесу разгарнулі свой гандаль нават у Францыі, Аўстрыі і Швецыі. Не пакінула па-за ўвагай гэты прыбытковы бізнес і знакамітая італьянская «коза ностра».

На пачатку 90-х гадоў злачынны аўтабізнес стаў сапраўдным бедствам для заможнай Германіі. Найбольш актыўны гандаль крадзенымі аўтамабілямі разгарнулі немцы, якія раней пражывалі на тэрыторыі Польшчы. Вярнуўшыся на гістарычную радзіму, многія з іх так і не змаглі знайсці сваё месца ў легальным бізнесе. Затое многія з гэтых мігрантаў добра ведалі, якім велізарным попытам карыстаюцца аўтамабілі ў краінах Усходняй Еўропы і былога Савецкага Саюза.

Так узніклі новыя групоўкі, якія займаліся нелегальным гандлем транспартнымі сродкамі. У хуткім часе гэтыя групоўкі ператварыліся ў міжнародныя злачынныя арганізацыі з дакладна размеркаванымі функцыямі. Напрыклад, высокакваліфікаваныя зладзеі ўганялі аўтамабілі, а «рэзідэнты», якія знаходзіліся ў буйных гарадах Германіі, арганізоўвалі іх вываз.

Апошнім часам асноўны гандаль крадзенымі аўтамабілямі перамясціўся ў краіны Балтыі, Каўказскі рэгіён, буйныя гарады Расіі.

— Няўжо паміж групоўкамі, якія займаюцца нелегальным аўтабізнесам, не ўзнікаюць «войны» за сферы ўплыву?

— Чаму ж не? «Канкурэнцыя» ў нелегальным аўтабізнесе даволі вострая і жорсткая. Напрыклад, украдзеныя ў Італіі аўтамабілі звычайна пераганяюцца ў Францыю, а адтуль праз Германію ў Польшчу альбо Чэхію і далей на Усход. Доўгі час на гэтым «маршруце» дамінавалі польскія злачынныя групоўкі, але апошнім часам іх пачалі выцясняць «калегі» з Расіі і Румыніі.

Зрэшты, крывавыя «разборкі» ў сферы нелегальнага аўтабізнесу не вельмі частая з'ява. Злачынны свет апошнім часам імкнецца да як мага больш цеснай «інтэграцыі». Ёсць нават выпадкі стварэння цэлых «вучэбных цэнтраў» па падрыхтоўцы ўгоншчыкаў аўтамабіляў. Слухачы «вучэбных» курсаў пасля здачы «экзаменаў» па адмыканню сучасных замкоў і адключэнню процiўгонных сістэм накіроўваюцца на «працу» ў розныя рэгіёны Еўропы і нават у ЗША. Адзін з такіх «цэнтраў» быў выяўлены ў Гдыні, дзе за навучанне з кожнага будучага аўтазлодзея бралі па 2 тысячы долараў. Кожны яго «выпускнік» пасля заканчэння курсаў атрымліваў не толькі тэарэтычныя і практычныя веды па угону аўтамабіляў, але і набор зладзейскіх «інструментаў» і нават спіс адрасоў, дзе можна было рэалізаваць украдзеныя аўтамабілі.

Дарэчы, падобны «вучэбны дапаможнік» быў выяўлены крымінальным вышукам і на Брэстчыне.

Наогул, беларускія злачынныя групоўкі, якія займаюцца нелегальным аўтабізнесам, прайшлі такую ж «эвалюцыю», як і іх замежныя «калегі». Некаторыя айчынныя крымінальныя групы ўваходзілі ў састаў міжнародных злачынных сіндыкатаў, якія займаліся крадзяжамі аўтамабіляў у Польшчы, Германіі і скандынаўскіх дзяржавах.

З 1992 года даволі распаўсюджаныя выпадкі страхавога махлярства, калі іншаземцы прадаюць свае аўтамабілі беларускім злачынцам, а потым паведамляюць, што машына нібыта ўкрадзена.

— А ў самой Беларусі наколькі распаўсюджаны такія злачынствы, як угон транспартных сродкаў і продаж крадзеных аўтамабіляў?

— Займаючы вельмі зручнае геаграфічнае становішча, Беларусь па-ранейшаму вабіць злачынцаў, якія займаюцца нелегальным аўтабізнесам. Міжнародныя аўтазладзеі спрабуюць выкарыстаць тэрыторыю нашай дзяржавы для вывазу крадзеных аўтамабіляў з Заходняй Еўропы ў краіны СНД.

Аднак і праваахоўныя органы нашай краіны таксама прымаюць адпаведныя меры. У структуры крымінальнага вышуку былі створаны спецыяльныя падраздзяленні па папярэджанню і раскрыццю злачынстваў у сферы аўтабізнесу. Усе тэрытарыяльныя органы ўнутраных спраў, якія займаюцца пошукам украдзеных аўтамабіляў, працуюць зладжана і арганізавана. Нацыянальнае бюро Інтэрпола атрымала доступ у Еўрапейскую базу даных аб украдзеных аўтамабілях.

У рэшце рэшт, супрацоўнікі крымінальнага вышуку набылі вопыт барацьбы з аўтазладзеямі. Усё гэта дало пэўны плён. Напрыклад, у 1996 годзе ўпершыню за апошнія 10 гадоў адбылося нязначнае зніжэнне (з 2263 да 2230, ці на 1,5 працэнта) крадзяжоў аўтамабіляў. Летась колькасць такіх злачынстваў скарацілася ўжо на 12 працэнтаў (1961 выпадак), а за 6 месяцаў гэтага года — больш чым на 16 працэнтаў (824 факты).

У параўнанні з іншымі краінамі свету аўтамабільныя зладзеі адчуваюць сябе ў Беларусі не вельмі ўтульна. У прыватнасці, у разліку на 1000 аўтамабіляў у нашай краіне штогод у сярэднім рэгіструюцца 2 крадзяжы аўтамашын, у Бельгіі — 8, у Італіі — 10, у Францыі — 13, Іспаніі — 19, Вялікабрытаніі — 26. Хоць дзеля справядлівасці варта, вядома, адзначыць, што і ступень «аўтамабілізацыі» насельніцтва Беларусі і памянёных краін розная. І ўсё ж, нягледзячы на тое, што за апошнія 5 гадоў аўтапарк у Беларусі павялічыўся амаль на 70 працэнтаў (зараз у краіне зарэгістравана 1 мільён 116 тысяч 160 прыватных аўтамабіляў і 396 тысяч 978 дзяржаўных), колькасць крадзяжоў транспартных сродкаў істотна не змянілася, а іх раскрывальнасць апошнім часам істотна палепшылася, павялічылася і колькасць вернутых аўтамабіляў іх уладальнікам. Напрыклад, за 6 месяцаў гэтага года намі вернута ўладальнікам больш за 55 працэнтаў украдзеных аўтамабіляў.

Апошнім часам у нашай краіне злачынныя групоўкі пераарыентаваліся на продаж аўтамабіляў з падробленымі ўлікова-рэгістрацыйнымі дакументамі. Прычым гэты від злачынства трапіў у Беларусь з Польшчы і Літвы. І займаюцца такой злачыннай дзейнасцю у асноўным грамадзяне Літвы. Толькі на Мінскім аўтамабільным рынку намі было выяўлена 7 такіх злачынных груповак. Аналагічныя групы былі абясшкоджаны ў Баранавічах, Брэсце і Гродне.

Дарэчы, злачынцы, якія спецыялізуюцца на гандлі аўтамабілямі з падробленымі дакументамі, відавочна, зразумелі, што ў Беларусі спакойнага жыцця ім не будзе, таму пастupова перабіраюцца на расійскія аўтарынкі. У некаторых гарадах Расіі ўжо зарэгістраваны выпадкі продажу аўтамабіляў па фальшывых дакументах, у якіх выкарыстоўваюцца назвы беларускіх фірмаў.

— Вернемся да праблемы крадзяжоў аўтамабіляў. Якія маркі аўтамашын карыстаюцца найбольшай папулярнасцю ў айчынных зладзеяў?

— У Беларусі, як гэта ні дзіўна, часцей за ўсё крадуць аўтамабілі «ВАЗ». Звыш 70 працэнтаў транспартных сродкаў сёлета былі ўкрадзены ў вячэрні і начны час — прыкладна ў перыяд з 18 да 6 гадзін. Найчасцей аўтамабілі крадуць з вуліц і двароў, а таксама з гаражоў. Амаль кожная пятая ўкрадзеная аўтамашына была разабрана на дэталі для рэалізацыі праз аўтарынкі.

Так што клапаціцца пра надзейную ахову аўтамабіля трэба не толькі ўладальнікам шыкоўных іншамарак, але і «Жыгулёў» і «Масквічоў».

Мікола ДЗЯБЁЛА.

СЦЕРАЖОНАГА І БОГ СЦЕРАЖЭ:

ЦІХАЕ ПАЛЯВАННЕ НЕ ПАВІННА НАНОСІЦЬ ШКОДЫ ЗДАРОЎЮ САМІХ ГРЫБНІКОЎ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Цяпер радыеактыўны гама-фон вызначаюць у асноўным менавіта ізатопы цэзію-137. Гэты ізатоп з'яўляецца асноўным індыкатарам радыеактыўнага забруджвання, ён прысутнічае ва ўсіх фракцыях выкідаў.

Расліны прыродна-раслінных комплексаў (г. зн. участкаў мясцовасці з дзікай расліннасцю, на якіх ніколі або працяглы час не апрацоўвалася глеба) у зонах забруджвання вызначаюцца павышанай радыеактыўнасцю. Пры забруджванні глебы з узроўнем 5 кі/кв. км у сельскагаспадарчай вытворчасці атрымаць чыстую прадукцыю цалкам магчыма, а ў лесе пры такім жа ўзроўні радыяцыі ягады і грыбы радыеактыўныя.

— Відаць, варта было б растлумачыць нашым чытачам гэтую розніцу, ды і наогул сам механізм назапашвання радыенуклідаў.

— У якасці прыкладу возьмем чарніцы, брусніцы, зверабой — ягаднікі і лекавыя расліны. У іх каранёвая сістэма знаходзіцца ў слоі глебы ў асноўным у межах 5—10 сантыметраў. Якраз у гэтым слоі, у лясной падсцілцы і назапашваюцца радыенукліды і разам з элементамі сілкавання раслін узнімаюцца ў сцябло і лісце.

Чаму тыя ж чарніцы, як гэта часта выяўляецца пры праверках, такія брудныя? Уся каранёвая частка ў іх знаходзіцца толькі ў падсцілцы, карані ў мінеральны грунт не ідуць.

На сельгасугоддзях глеба пераворваецца, перамешваецца, у яе ўносяцца ўгнаенні — адбываецца разбаўленне канцэнтрацыі радыенуклідаў у вялікім аб'ёме глебы і саляў. Усё гэта прыводзіць да зніжэння колькасці радыенуклідаў у раслінах. У прыродных умовах такога няма, таму расліны нашых лясоў, лугоў і балот у выпадку нават невялікага радыеактыўнага забруджвання накопліваюць у сабе павышаныя дозы радыенуклідаў.

Што робіцца, скажам, на балоцістых глебах, дзе, дарэчы, і растуць тыя ж чарніцы? Торф, заўважу, моцна назапашвае радыенукліды. Калі ж у ім маюцца яшчэ так званыя глеевыя праслойкі, то радыеактыўнасць раслін у такіх месцах будзе ў дзесяць разоў вышэйшая. Толькі падумайце, што атрымаецца, калі хосьці задумае збіраць там ягады.

— Паспрабуем з вашай, Вольга Алегаўна, дапамогай разабрацца з мовай змяшчаемай карты-схемы.

— Светлы фон на карце — гэта чыстая тэрыторыя з узроўнем забруджвання па цэзію менш як 1 кі/кв. км. Таму для збору грыбоў, ягад, лекавых раслін няма ніякіх абмежаванняў.

Светлая штрыхоўка паказвае, што землі маюць узровень забруджвання 1—5 кі/кв. км і тут уводзяцца пэўныя абмежаванні. Цёмны фон азначае, што на гэтых землях узровень забруджвання больш як 5 кі/кв. км — збор дароў прыроды тут забаронены.

— З першай і трэцяй пазіцыяй усё зразумела. Давайце больш дэталёва пагаворым аб палажэнні нумар два. Чым павінна кіравацца насельніцтва пры зборы дароў лесу?

— Кантрольнымі даследаваннямі спецыялістаў нашага інстытута ўдакладнена, што збор ягад можна дапускаць пры ўзроўнях забруджвання глебы да 2—3 кі/кв. км (па паказаннях дазіметра гэта адпавядае 20—30 мкР/гадз. на паверхні глебы). Пры зборы грыбоў прыняты больш жорсткія абмежаванні — да 2 кі/кв. км (па дазіметры 20—25 мкР/гадз), паколькі грыбы з'яўляюцца магутнымі біяканцэнтратарамі радыенуклідаў.

Паводле даных спецыялістаў, збіраецца да 40 відаў розных грыбоў, усе яны адрозніваюцца па ступені накаплення радыенуклідаў. У нашых рэкамендацыях мы даём больш жорсткія рамкі збору грыбоў, каб выключыць усякую рызыку. Нічога не зробіш, на тэрыторыях, памечаных светлай штрыхоўкай, грыбы і ягады трэба правяраць на радыеактыўнасць.

Як бачым, грыбнікам не пашкодзіць мець у кішэні дазіметр: прыклаў яго да зямлі — і адразу ўбачыш, можна тут збіраць што-небудзь ці не. А калі ўжо сабраў што-ніwто ў «сумніўным» месцы, то адразу трэба несці ўсю здабычу на кантрольны пункт.

— А калі ўдакладніць: якія грыбы можна збіраць, а ад якіх трэба бегчы з усіх ног?

— Адразу скажу пра лісічкі. Па накапленню стронцыю яны — сапраўдны індыкатар гэтага працэсу, г. зн. назапашваюць яго ізатопы больш за астатнія грыбы.

Сярод добрых грыбоў маецца вельмі «цікавы» у сэнсе накаплення радыенуклідаў цэзію. Гэта польскі грыб, знешне падобны на баравік. Збіраць яго небяспечна, таму што гэта амаль адзіны від трубчастых грыбоў, які вельмі моцна накоплівае цэзій.

Наконт махавікоў. Калі іх збіраць, то абавязкова з наступным кантролем на радыеактыўнасць на адпаведных пунктах.

Далей па ступені небяспекі ідуць рыжыкі, белыя і чорныя груздзы, ваўнянкі. Хоць іх пры прыгатаванні і апрацоўваюць — вараць, соляць, марынуюць, усё ж выкарыстоўваць іх трэба таксама з абавязковым дазіметрычным кантролем. Тым больш, што цяперашняе лета даволі сырое — груздзы і ваўнянкі, што называецца, «палезуць», іх будзе шмат, а, адпаведна, можа быць і шмат радыяцыі ў іх.

Самыя ж бяспечныя для збору грыбы — гэта, натуральна, баравікі, падасінавікі, абабкі.

Маюцца пэўныя абмежаванні і пры зборы ягад і лекавых раслін. Пра чарніцы я ўжо гаварыла — пры іх зборы неабходны абавязковы кантроль. Брусніцы, калі іх браць як лекавую сыравіну, патрабуюць вельмі асцярожнага абыходжання, таму што выкарыстоўваецца ўсё лісце, уся расліна, а ў пэўных выпадках у ёй могуць назапашвацца радыенукліды. І гэтыя расліны таксама трэба правяраць.

У нашу лабараторыю прывозяць на аналіз дары лесу практычна з усёй Беларусі. І вопыт паказвае: прывозяць, як правіла, брудную на радыенукліды прадукцыю. Назіраецца даволі дзіўная сітуацыя: і карты мы друкуем, і ў газетах выступаем, папярэджваем, а людзі ўсё роўна збіраюць дары лесу ў небяспечных мясцінах.

Напрыклад, на Валожыншчыне, пад Ракавам, ёсць прафілакторый (у раёне, між іншым, маецца немалая «пляма» забруджвання цэзіем). Людзі ж усё роўна нешта там збіраюць і потым вязуць да нас на аналіз. Таму адназначна і скажу: грыбы там збіраць нельга.

— А што можна сказаць адносна суніц ці маліны?

— Суніцы ў бярозавых лясах назапашваюць радыенуклідаў менш, у сасновых — больш. І іх, вядома, неабходна правяраць.

З лясной малінай пытанне асобнае. Тыя ж суніцы, чарніцы, брусніцы на праверку да нас прыносяць, а вось маліну чамусьці не. Па даных жа вучоных, лясная маліна таксама лічыцца індыкатарам накаплення радыенуклідаў.

З травяністых відаў найбольшую колькасць радыенуклідаў назапашваюць папаратнікі, хвашчы, асака, дзераза і іншыя. Я сама як спецыяліст вывучыла ўзровень утрымання радыенуклідаў у лекавых раслінах 53 відаў. Практычна ўсе яны ў гэтых адносінах у нашай лабараторыі прааналізаваны.

Вось што ўстаноўлена, напрыклад, па ландышу, купене, некаторых іншых раслінах, якія прымяняюцца пры лячэнні сардэчна-сасудзістай сістэмы. Яны ў 2—3 разы больш утрымліваюць радыенуклідаў, чым іншыя лекавыя расліны, г. зн. што ў гэтых адносінах яны самыя небяспечныя. Пасля іх у гэтым шэрагу ідуць «святаяннікавыя» — напрыклад, святаяннік прадзіраўлены, які акрамя цэзію назапашвае яшчэ і шмат стронцыю.

— Радыеактыўнае забруджванне тэрыторыі рэспублікі даволі стракатае, плямістае. Межы забруджвання на буйных картах у нечым умоўныя. Калі ж размова ідзе аб здароўі насельніцтва, то ніякіх умоўнасцяў быць не павінна. Дзе нашы чытачы могуць бачыць дэталёвыя карты сваіх канкрэтных мясцін?

— Кожны збіральнік лясных дароў можа знайсці такую карту ў адпаведным аддзеле мясцовага райвыканкама. Самыя дэталёвыя карты павінны быць у кожным лясніцтве — такія прадпісанні і інструкцыі ў свой час ім былі дадзены. Даюць інфармацыю такога роду і мясцовыя райгазеты. На жаль, як бачым, падобных напамінкаў насельніцтву мала, збор дароў лесу ў небяспечных мясцінах працягваецца.

Таму трэба падкрэсліць яшчэ раз: калі людзі збіраюць грыбы, ягады, лекавыя расліны ў месцах хоць і з невялікім узроўнем забруджвання, неабходна ўсё і заўсёды правяраць у мясцовых лабараторыях, на хімічных станцыях. Помніце, грамадзяне, што ўсё гэта вы збіраеце ў многім для саміх сябе і сваіх дзяцей. А іх жа здароўе для вас важней за ўсё, ці не так?

Публікацыю падрыхтаваў Валерый ЧАРНЯЎСКІ.

У СВЕЦЕ

Губернатар Аяцкаў не выключае датэрміновых выбараў прэзідэнта РФ і змену ўрада

Такую думку губернатар Саратаўскай вобласці Дзмітрый Аяцкаў выказаў «Інтэрфаксу», падкрэсліўшы, што сітуацыя ў краіне можа настолькі пагоршыцца ўжо да верасня.

Паводле яго слоў, хваля сацыяльнай нездаволенасці, якая накочваецца з усіх рэгіёнаў, «захлісне гэты ўрад». «І наўрад ці пасля гэтага ўтрымаецца прэзідэнт краіны Барыс Ельцын. Ён павінен прызнаць, што памыліўся кабінетам», — сказаў губернатар. Ён рэзка крытыкаваў дзейнасць урада на чале з прэм'ер-міністрам Сяргеем Кірыенкам, які, на думку Аяцкава, не зрабіў ніводнага пазітыўнага кроку і ў якога «адсутнічае эканамічная мадэль дзяржавы».

Ён напомніў, што ў свой час нават Сталін пасля вайны мог даваць паслабленні беднаму народу. «Сёння такая ж сітуацыя. Крызіс у краіне толькі ўзмацняецца», — падкрэсліў губернатар.

Ён лічыць, што сітуацыяй у Расіі ніхто не кіруе і яна фактычна пушчана на самацёк. «Мы зноў праціраем штаны, поўзаючы перад МВФ з просьбай аб выдзяленні чарговага крэдыту. Сёння 60 працэнтаў бюджэтных сродкаў трэба накіроўваць на пагашэнне даўгоў. У якой дзяржаве можа быць такое?», — сказаў саратаўскі губернатар. Д. Аяцкаў не бачыць трагедыі ў датэрміновых выбарах і прэзідэнта краіны, і Дзяржрдумы. «Выберуць новага прэзідэнта, напэўна будуць змены ў Канстытуцыі. Сёння на чале ўлады павінна быць больш людзей з сацыял-дэмакратычным ухілам — тыпу Лужкова, тыпу Аяцкава», — лічыць губернатар.

На яго думку, многія сёння кансалідуюцца вакол мэра Масквы Юрыя Лужкова, у тым ліку і так званыя алігархі. Кіраўніка Краснаярскага края генерала Аляксандра Лебедзя ён не прылічыў да сацыял-дэмакратаў, назваўшы яго «больш Піначэтам». «Не думаю, што ўсе намаганні ў перыяд прэзідэнцкай кампаніі будуць сканцэнтраваны вакол прозвішча Лебедзь. Народ сёння стаў больш разборлівым», — лічыць Д. Аяцкаў.

Інтэрфакс.

Губернатар Росель лічыць, што сітуацыя ў Расіі небяспечная крахам рэформаў

Губернатар Свярдлоўскай вобласці Эдуард Росель лічыць, што сітуацыя ў краіне «настолькі небяспечная, што можа палажыць канец праводзімым рэформам». Такую думку ён выказаў у інтэрв'ю Інтэрфаксу.

Па яго словах, цярпенне народа на мяжы, і абурэнне людзей можа выліцца ў любую хвіліну. «Можа адбыцца ўсё, што заўгодна, — ляжаце спаць у адной краіне, а прачняцеся зусім у іншай, калі вам яшчэ дадуць прачнуцца», — сказаў Э. Росель.

«Цяпер становішча выратоўвае толькі лета, калі людзі занятыя сваімі дачамі і агародамі. Ваенныя прадпрыемствы адпусцілі рабочых на ўсё лета дамоў», — заўважыў ён.

На думку Э. Роселя, калі да 1 верасня «нічога не зменіцца з пенсіямі і зарплатамі, усенароднае абурэнне цалкам рэальнае».

Кошт «Таўрыі» будзе зніжаны

Запарожскі аўтазавод пачынае рэалізацыю праграмы паступовага зніжэння цэн на аўтамабіль «Таўрыя».

Пра гэта агенцтву «Аргументы и факты-Новости» паведамілі ў адміністрацыі прадпрыемства. Згодна з праграмай, разлічанай на два гады, кошт машыны будзе зменшаны на 1,5 тысячы долараў.

Цяперашняя базавая мадэль «Таўрыі» каштуе 4 тыс., а мадэль «люкс» — 4200 долараў. Гэта робіць аўтамабіль неканкурэнтаздольным. Ужо сёлета мяркуецца зніжэнне на 20 працэнтаў сабекошту запарожскай малалітражкі.

У прэс-службе Міністэрства прамысловасці Украіны паведамілі, што прагназіруемы аб'ём продажу аўтамабіля сумеснага прадпрыемства «АўтаЗАЗ-DAEWOO» ў 1998 годзе складзе 66 тысяч машын. З іх 11,5 тысячы будуць экспартаваны ў Расію і 2,5 тысячы — у іншыя краіны СНД.

Літоўскі прэм'ер не адобрыў учынак сына

У ноч з 13 на 14 ліпеня дарожная паліцыя затрымала студэнта Акадэміі права сына прэм'ер-міністра Літвы Томаса Вагноруса, які кіраваў аўтамабілем у нецвярозым стане.

Сума штрафу склала 2000 літаў (500 долараў). Даведаўшыся аб гэтым, літоўскі прэм'ер Гедымінас Вагнорус сказаў, што так, маўляў, яму і трэба. Сыну будзе добры ўрок на будучыню.

Альгімантас БРАЗАЙЦІС, БЕЛТА.

Пенсіянеры ледзь не лінчавалі аферыста

У Луганскай вобласці ўзяты пад варту 30-гадовы дырэктар фіктыўнай камерцыйнай кампаніі «Шлях», якая «вывудзіла» грошы ў некалькіх соцень пенсіянераў.

Аферыст вазіў па вёсках у аўтапрычэпе зробленую з адменнага дуба труну і абяцаў усяго за 50 долараў вырабіць такую ж на заказ. У стэпавым Данбасе, дзе драўніна цэніцца вельмі дорага, махляр знайшоў нямала старых, якія жадалі загадзя запасціся гэтым рытуальным прадметам. Акрамя таго, ён прапаноўваў дзесяткі пахавальных паслуг па мізэрных расцэнках. Набраўшы звыш 10 тыс. долараў, «камерсант» паехаў па тавар і не вярнуўся. Аднак праз месяц, накіроўваючыся ў суседнюю вобласць з мэтай махінацый, «трунар» трапіў на вочы падманутым калгаснікам. Гневу старых людзей немагчыма было стрымаць — яны спрабавалі жыўцом пахаваць махляра ў яго ж труне. Самасуд спынілі падаспеўшыя супрацоўнікі міліцыі. Усе нарабаваныя грошы зламыснік паспеў патраціць.

«АиФ—Новости».

Государственное предприятие
«Минский автомобильный завод»
доводит до сведения покупателей,
что аукцион по продаже здания
барачного типа по адресу:
г. Минск, ул. Одесская, 20
с 21 июля 1998 года переносится
на 29.07.1998 г.
Остальная информация согласно
публикации в газете «Звязда»
от 19.06. 1998 г.
В названной публикации
ошибочно напечатано
слово «конкурс»,
следует читать — аукцион.

СЁННЯ

СОНЦА

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск –	4.56	21.34	16.38
Віцебск –	4.38	21.31	17.53
Магілёў –	4.45	21.23	16.38
Гомель –	4.51	21.11	16.20
Гродна –	5.13	21.46	16.33
Брэст –	5.21	21.40	16.19

МЕСЯЦ

Апошняя квадра 16 ліпеня
З 23.15 — 21-я месяцавыя суткі.
З 1.46 Месяц у сузор'і Авена.

ІМЯНІНЫ

Пр. Фоція,
К. Уладзіміра

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы захаваецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, па паўднёваму ўсходу дажджы, месцамі навальніцы. Тэмпература паветра ў Гродне і Віцебску — 17—19, Брэсце і Мінску — 18—20, Магілёве — 19—21, Гомелі — 20—22 градусы цяпла.

У наступныя двое сутак: 16-га — па ўсходняй палавіне рэспублікі, 17-га — па большай частцы тэрыторыі дажджы, месцамі навальніцы. Тэмпература ўначы — 9—14, удзень — 17—22 градусы вышэй нуля.

ПОГЛЯД

ВАЛЮТНЫЯ ПАСТУПЛЕННІ Ў БЕЛАРУСЬ МЕНШЫЯ ЗА ЭКСПАРТ З ЯЕ ТАВАРАЎ

Для забеспячэння паспяховага эканамічнага развіцця нашай краіне вельмі патрэбны інвестыцыі. Аднак агульная сума інвестыцый за 1997 год склала толькі 62 працэнты ад аб'ёму асноўных патэнцыяльных крыніц (амартызацыя, чысты прыбытак, частка небюджэтных фондаў). Пры яўным недахваце сродкаў не толькі для расшыранага, але нават і простага ўзнаўлення асноўных вытворчых фондаў апераджальнымі тэмпамі раслі капітальныя ўкладанні ў жыллёвае будаўніцтва, дзе прырост склаў 46 працэнтаў.

Між тым патэнцыяльныя беларускія інвестары не імкнуцца ўкладваць грошы ў Рэспубліку Беларусь. Цяпер перад многімі з іх стаіць праблема выгаднага ўкладання сваіх часова свабодных грашовых сродкаў у фінансавыя інструменты. Праблема абвастраецца ў сувязі з тым, што працэнтныя стаўкі ад укладання грошай у беларускія каштоўныя паперы значна ніжэйшыя за рэальныя тэмпы інфляцыі. Між тым курс долара ў адносінах да беларускага рубля, разлічаны зыходзячы з міжбанкаўскага курса, за 5 месяцаў 1998 года вырас больш чым на 60 працэнтаў. Пры захаванні тэндэнцыі курс долара за год можа вырасці больш чым на 140 працэнтаў. У гэтых умовах у беларускіх прадпрыемстваў рэзка ўзмацняецца зацікаўленасць ва ўкладанні сродкаў як у замежную валюту, так і ў замежныя каштоўныя паперы (у прыватнасці, у расійскія дзяржаўныя каштоўныя паперы і ў акцыі найбольш перспектыўных расійскіх карпарацый). Гэта цікавасць узмацняецца ў сувязі з тым, што расійскія юрыдычныя асобы з'яўляюцца асноўнымі партнёрамі беларускіх прадпрыемстваў, і многія з айчынных фірмаў захоўваюць у Расіі значныя сродкі.

Яшчэ зусім нядаўна замежныя інвестары (у тым ліку беларускія прадпрыемствы) разглядалі расійскі фондавы рынак як найбольш прымальны варыянт альтэрнатыўных укладанняў ва ўмовах адмоўнай даходнасці каштоўных папер у Беларусі. І як вынік, сярод расійскіх удзельнікаў пераважалі аптымістычныя настроі, звязаныя з прытокам замежнага капіталу ў расійскую эканоміку. Аднак сітуацыя рэзка змянілася ў другой дэкадзе мая, калі адбыўся абвал каціровак расійскіх каштоўных папер і «захістаўся» курс расійскага рубля.

Дэвальвацыя расійскага рубля была прадухілена рэзкім павышэннем стаўкі рэфінансавання — да 150 працэнтаў гадавых. Устанаўленне такой высокай стаўкі рэфінансавання пры сяміпрацэнтнай гадавой інфляцыі зрабіла інвестыцыі ў расійскія рублі значна больш выгаднымі, чым у долар, і пераламала негатыўныя тэндэнцыі на фондавым рынку. Гэта выратавала рубель, але адмоўна адбілася на ліквіднасці рынку карпаратыўных каштоўных папер, які не мог забяспечыць такой высокай даходнасці.

Абвастрэнне крызісу вымусіла расійскі ўрад паскорыць прыняцце праграмы мераў па стабілізацыі фінансавага рынку, якія былі накіраваны на паляпшэнне збіральнасці падаткаў і зніжэнне дэбіторскай запазычанасці суб'ектаў гаспадарання. Прынятыя меры непасрэдна закранаюць Беларусь, таму што расійскія нафтавыя кампаніі ў выпадку ўзнікнення складанасцяў у першую чаргу ахвяруюць інтарэсамі Беларусі. Фінансавы стан пастаянных партнёраў Рэспублікі Беларусь, такіх як «Газпрам» і «ЛУКойл», пагоршыцца, што зробіць іх менш згаворлівымі. Калі да сваіх спажыўцоў энергіі Расія пачынае адносіцца больш жорстка, то ёй няма сэнсу ліберальнічаць і з Беларуссю.

Аднак цяперашні ўзровень даходнасці расійскіх дзяржаўных кароткатэрміновых аблігацый перавышае 60 працэнтаў гадавых і робіць іх вельмі прыцягальнымі для ўсіх катэгорый інвестараў. Гэтыя каштоўныя паперы будуць цікавымі для беларускіх інвестараў толькі ў тым выпадку, калі не адбудзецца значнай дэвальвацыі расійскага рубля. Меры, прынятыя Цэнтральным банкам Расіі, забяспечылі часовую стабілізацыю сітуацыі на фінансавым рынку. Тым не менш, сапраўднымі гарантамі крэдытаздольнасці расійскага ўрада (а значыць і захаванасці грошай беларускіх інвестараў) маглі б выступіць Міжнародны валютны фонд або ўрады эканамічна развітых краін. У гэтай сувязі як станоўчы факт трэба разглядаць прадастаўленне Расіі з боку МВФ дадатковых крэдытаў.

Прагназіруючы сітуацыю на будучыню, адзначым, што правядзенне дэвальвацыі расійскага рубля малаверагодна. Па-першае, утрыманне валютнага курса — гэта адзіны спосаб захавання даверу да Расіі з боку нерэзідэнтаў. Па-другое, выйгрыш ад паляпшэння гандлёвага балансу і скарачэння ўнутранага доўгу не перакрые стратаў ад павелічэння знешняга доўгу і фактычнай разбалансаванасці фондавага рынку. Акрамя таго, сусветнаму супольніцтву нявыгадны крах расійскага рынку, які прывядзе да дэстабілізацыі іншых рынкаў. Надзейнасць інвестыцый у Расію стала разглядацца як агульнасусветная праблема. Заходнія лідэры лічаць Расію вельмі важнай краінай і не дадуць ёй пацярпець фінансавае фіяска.

Замежныя інвестары цяпер звяртаюць першачарговую ўвагу на дзяржаблігацыі, асабліва з тэрмінам пагашэння ад трох да шасці месяцаў — даходнасць па іх цяпер перавышае 45 працэнтаў гадавых. У адрозненне ад беларускіх ДКА, пры адноснай стабільнасці расійскай валюты, яны прыносяць прымальны для большасці інвестараў даход. Цяпер, калі ўжо ясна, што майская атака на расійскі рубель захлінулася, яны могуць забяспечыць даходнасць у 30—35 працэнтаў гадавых у доларах. З рэгіянальнымі аблігацыямі, наадварот, большасць нерэзідэнтаў лічаць за лепшае быць асцярожнымі пры інвесціраванні, таму што фінансавае становішча многіх расійскіх рэгіёнаў у апошнія месяцы значна пагоршылася, і некаторыя з іх ужо ў бліжэйшы час сутыкнуцца з праблемай аплаты ўнутраных даўгоў.

З вышэйсказанага вынікае, што для беларускіх інвестараў захоўваецца цікавасць да інвестыцый у Расію. Яны любымі мерамі імкнуцца не вяртаць заробленыя ад экспарту ў яе грошы. Валютныя паступленні ў Беларусь больш чым у два разы меншыя за экспарт з яе тавараў.

Практыка паказала, што пры наяўнасці ў рамках адзінага саюза даволі прываблівага інвестара ў асобе Расіі значныя інвестыцыі ў Рэспубліку Беларусь чыста адміністрацыйнымі метадамі прыцягнуць немагчыма. Для таго, каб як беларускія, так і замежныя інвестары былі зацікаўленыя ва ўкладанні грошай унутры нашай рэспублікі, а не за яе межамі, неабходна:

павысіць стаўку рэфінансавання ў працэнтных адносінах вышэй за рэальныя гадавыя тэмпы прыросту курса долара на міжбанкаўскім рынку;

больш добразычліва адносіцца як да сваіх, так і да замежных прадпрымальнікаў, рэгуляваць іх дзейнасць у адпаведнасці з прызнанымі на міжнародным узроўні нормамі;

больш актыўна развіваць фондавы рынак, не ператвараць Беларускую фондавую біржу ў састаўны элемент Міжбанкаўскай валютнай біржы. Празмерная зарэгламентаванасць дзейнасці апошняй прывяла амаль да двухразовага адрыву рэальнага курса долара ад афіцыйнага. Распаўсюджанне гэтага вопыту на фондавы рынак створыць патэнцыяльную пагрозу неаб'ектыўнай каціроўкі каштоўных папер, што адхіліць як айчынных, так і замежных інвестараў;

у мэтах стварэння ўмоў для рэальнай рэструктурызацыі вытворчасці рэзка актывізаваць працэсы прыватызацыі, перайсці ад чэкавага метада да грашовага і не баяцца прадаваць дзяржаўную ўласнасць у прыватныя, у тым ліку замежныя, рукі.

Аляксандр ЛУЧАНОК,
загадчык аддзела Інстытута эканомікі Нацыянальнай акадэміі навук;
Юлія ШАСТАКОВА.

Сядзіба

Выпуск № 24 (412)

Рубрыку вядзе Мікалай ЧАХОЎСКІ

Зробіце — і не прагадаеце!

Перапіска з чытачамі

Марыі КУЛІК, г. Клецк.

Агульнапрынятае правіла садавода: садзіць раяніраваныя сарты дрэў, прасіць, каб падабралі такі матэрыял, які пераапыляецца. Пасля належны догляд — угнаенні, абрэзкі, барацьба з хваробамі. Калі ходзіць па садзе плуг, то імкнуцца асноўныя карані не чапаць (араць мяльчэй).

Вы пішаце, Марыя Іосіфаўна, што слівы зацвілі праз 6 гадоў. Гэта непарадак. Звычайна на трэцім годзе яны даюць з дзесятак-другі пладоў. А пасля — да вядра і болей. Значыць, прычыну трэба шукаць у доглядзе. А чарвячкі заўсёды будуць на слабых дрэвах.

М. МАЦЮШОНКУ, *г. п. Клічаў.*

Насенне агуркоў сорту «Раднічок» трэба набываць у спецыялізаваных крамах. З рук нельга. Пяць гадоў

ныя і хірургічныя. Самае важнае — чаргаванне культур. Не садзіць бульбу па бульбе. Абавязкова мяняць сарты.

Далей — даваць патрэбныя долі арганічных і мінеральных угнаенняў, прарошчваць насеннікі з адбракоўкай дрэнных. Важна садзіць бульбу рана — як толькі дазваляе надвор'е. Два разы акучваць. Апошняе акучванне — самае высокае. За 7—12 дзён да ўборкі скасіць бацвінне і залажыць у яму для кампосту. Ні ў якім разе не даваць карове, бо ўсе хваробы вернуцца на палетак з гноем.

Выбралі бульбу — падсушыце. Выбірайце сарты, найбольш устойлівыя да хвароб. Але абавязкова апрацоўвайце пасадкі хімічнымі прэпаратамі. Гэта робяць ва ўсім свеце.

ХАТНЯЯ АПТЭКА

Сок морквы

Першымі радкамі здзівім чытачоў: сок морквы з градкі можна піць штодня па 0,5—4 літры. Гэты прадукт дазваляе чалавеку прывесці свой арганізм у нармальны стан.

У тым соку найбольш багата вітаміну А, які засвойваецца вельмі хутка. А яшчэ ёсць група вітамінаў В, С, Д, Е, К — якраз усё, што ўплывае не толькі на страўнік, зрок, паляпшае апетыт, але і абараняе нас. Маці, якая корміць малога сваім малаком, павінна выпіваць да літра-паўтара таго соку. Гэта дапаможа захаваць зубы сабе і малому. А ўвогуле любы чалавек, які выпівае, скажам, па шклянцы гэтага напітку раніцай, у абед і перад сном, будзе абаронены ад розных язваў і... рака, атрымае прафілактычную абарону ад інфекцый.

Сам прадукт — добра развітая морква, правільнай формы, пад яе прымяняўся поўны набор макра- і мікраэлементаў. Вядома, градка на сонцы.

Моркву мыць, чысціць. Пасля на сокавыціскалцы атрымліваць наш напітак. Працэс гэты даволі нудны, бо кожны дзень неабходна рабіць адну і тую ж работу. Але вынік варты таго! Сок уяўляе сабой найлепшую арганічную вадкасць, якая існуе ў прыродзе. А ўздзеянне на арганізм надзвычай выніковае, бо паўгалодныя клеткі і тканкі чалавека захопліваюць яе імгненна, быццам толькі і чакалі гэты цуд.

Можна піць маркоўны сок у спалучэнні з іншымі — бурачным, напрыклад. Эфектыўнасць рэзка ўзрастае.

А вось людзям з аслабленым зрокам варта піць чысты сок. Ён здольны за некалькі тыдняў палепшыць справу.

«Заядаюць вусені і хваробы»

Менавіта так напісаў адзін з нашых чытачоў. Для ўсіх шкоднікаў і для развіцця грыбковых хвароб сёлета сапраўды склаліся добрыя ўмовы.

Тлю рознай афарбоўкі і шукаць не трэба. Дзе скручаны трубачкай лісцікі, там сядзіць мноства асобін. Яны п'юць сокі дрэва. І ліст, і дрэва «худзеюць», пупышкі на іх недаразвітыя. Ураджай будучага года будзе невялікім.

Часта на дрэвах з'яўляецца матылёк з крыламі да 65 міліметраў. Гэта баярышніца. Якраз цяпер ідзе кладка. Адзін матылёк можа пакласці да 150 міні-яек. Вусені выходзяць хутка. Яны сілкуюцца лісцямі. Часта з'ядаюць іх цалкам. Супраць тлі і вусеняў добра дзейнічае «каратэ». Апрацоўваць толькі распыляльнікам. І не выбарачна, а ўсё дрэва.

У многіх садах настаў сапраўдны лістапад. А колькі на дрэве пажаўцелых і чарнаватых лісцяў! Гэта вядзе сваю згубную дзейнасць парша. Кропкі рознай афарбоўкі (пераважна чорнай) на лісцях і нават на пладах. Апошнія набываюць выродлівыя формы. На грушах паражаюцца і сёлетнія атожылкі. Часта трэскаецца нават кара. За летні перыяд хвароба можа даць да сямі-дзевяці пакаленняў.

Меры барацьбы — асеннія: зграбаць і спальваць ліст. У час вегетацыі да трох-чатырох разоў апрацаваць дрэва бардоскай вадкасцю ці новымі прэпаратамі. Адна з апрацовак якраз цяпер, калі плады набіраюць моц. Магчыма, патрэбна будзе і пятая апрацоўка, бо перспектывы на паляпшэнне надвор'я вельмі нязначныя.

ЗДАРЭННІ

ПРАЙШОЎ ВЫПРАБАВАННЕ

Сапраўднае выпрабаванне на здольнасць абараніць, калі спатрэбіцца, сваіх супрацоўнікаў і ўласнасць фірмы, давялося прайсці ў суботу раніцай 27-гадоваму супрацоўніку службы бяспекі сталічнай камерцыйнай арганізацыі.

Як ён у далейшым расказваў сам, да яго пазванілі ў кватэру ў 8.40 раніцы. Па сваёй службовай прывычцы, паклаўшы ў кішэню газавы пісталет, ён адчыніў дзверы. У кватэру ўваліліся двое незнаёмых і, пагражаючы нажом, сталі патрабаваць каштоўныя рэчы, у тым ліку відэатэхніку. Ахоўнік паспеў выстраліць у аднаго з нападаўшых. Другога ўлажыў на падлогу, а затым звязаў. На ўсё гэта спатрэбілася не больш як дзве хвіліны. Затым на месца здарэння была выклікана міліцыя. Супрацоўнікі аператыўнага аддзела арыштавалі абодвух злачынцаў, адзін з іх (дарэчы, ваеннаслужачы тэрміновай службы) атрымаў раненне і змешчаны ў клінічную бальніцу.

Васіль НІКАЛАЕЎ.

ВІНШАВАННІ

*Віншуем з днём нараджэння **Вольгу Рыгораўну ЧАРКОЎСКУЮ**. Жадаем здароўя, шчасця, даўгалецця.*

Муж, дзеці, унучка, в. Гарочычы Калінкавіцкага раёна

*Сардэчна віншуем з юбілеем **Васіля Яфрэмавіча ЛЕБЕДЗЕВА** з в. Лучніха Слуцкага раёна. Жадаем шчасця, весялосці, моцнага здароўя.*

ГВАЗДЗЕЎСКІЯ, ПІЛІПЧАНКІ, ЗДАНОВІЧЫ

*Віншуем з днём нараджэння любую, дарагую жонку, матулю і бабулю **Анастассю Рыгораўну ГВАЗДЗЕЎСКУЮ** з в. Рожанка Шчучынскага раёна. Жадаем моцнага здароўя, доўгіх гадоў жыцця, шчасця.*

Муж, дзеці, унукі.

*Віншуем з днём нараджэння **Генадзя Сяргеевіча ЛЫСАКА** з в. Мархачоўшчына. Жадаем здароўя, шчасця, доўгіх гадоў жыцця.*

Родныя з г. Баранавічы.

*Віншаванне **Святлане Данілаўне і Мікалаю Іванавічу РОХМАНАМ** з нагоды фарфоравага вяселля. Жадаем хваробы не ведаць ніколі, пражыць год да сотні, а можа і болей. Для нас вы адзіныя родныя ў свеце. Са святам віншуюць вас вашыя дзеці.*

г. Маладзечна.

"Белтехснабжение"
(лицензия №13 от 12.07.94г. до 12.07.99 г. Первомайского РИК)
официальный дилер АО УАЗ
АВТОМОБИЛИ
УАЗ ВАЗ ГАЗ
Обеспечение российской автотехникой на территории РБ.
Низкие цены.
100% комплектация и доукомплектация
Гарантийное обслуживание.
Тел./факс (017) 211-33-01.
Услуги посредников оплачиваются

Наступны нумар «Звязды» выйдзе ў пятніцу, 17 ліпеня.

Знешнеэканамічныя сувязі

У БАЛГАРЫІ Ў НАС ШМАТ ІНТАРЭСАЎ

На пытанні карэспандэнта «Звязды» адказвае пасол Беларусі ў Сафіі А. М. ГЕРАСІМЕНКА

...ін. Хіба гэта нармальна, што бутэлька балгарскага віна ў Беларусі ў 8—10 разоў даражэй, чым у Балгарыі, а на беларускую тэхніку мыт-

...воранасць па адкрыццю на яго базе сэрвіснага цэнтра па рамонту мінскіх матораў. А іх у эксплуатацыі ў Балгарыі больш за 60 тысяч.

...лі ўключаны ў праграму ўрада «Балгарыя-2001» і іншыя дзяржаўныя дакументы.

Новы паварот у знешняй палітыцы не мог не адбіцца на эканамічнай сітуацыі ў краіне. Балгарыя пачала масавую прыватызацыю, скарачэнне колькасці неэфектыўных і стратных прадпрыемстваў. Было аб'яўлена, што да 2000 года звыш 90 працэнтаў дзяржаўных прадпрыемстваў пяройдзе ў прыватныя рукі. Да канца 1998 года ад прыватызацыйных здзелак чакаецца паступленне 1,2 млрд. долараў, а таксама 1,2 млрд. і 250 млн. долараў ЗША адпаведна прамых і партфельных інвестыцый.

З улікам будучага членства ў ЕС і НАТО развіваюцца асноўныя галіны прамысловасці, ваенна-прамысловы комплекс, вядзецца структурная рэформа ўсёй эканомікі і дзяржаўнага кіравання. Балгарыя вельмі цесна супрацоўнічае з Міжнародным валютным фондам, Сусветным банкам рэканструкцыі і развіцця. У яе эканоміку ўкладваюцца значныя замежныя інвестыцыі, аб'ём якіх летась склаў 906 млн. долараў ЗША.

Тым не менш, эканамічны крызіс у Балгарыі пакуль не пераадолены і праходзіць на фоне аслаблення сацыяльнай абароны насельніцтва, росту цэн, нізкай сярэдняй зарплаты. Але разам з тым, паводле даных сацыялагічных апытанняў, больш як 60 працэнтаў насельніцтва падтрымліваюць праводзімыя рэформы.

Зразумела, новы курс знешняй палітыкі аказаў уплыў на адносіны са шматгадовымі сябрамі на Усходзе. Аднак кіраўніцтва Балгарыі пацвердзіла зацікаўленасць і ў развіцці адносінаў з традыцыйнымі партнёрамі — дзяржавамі СНД. У мяне прыкладна 2 месяцы назад адбыліся сустрэчы з прэзідэнтам П. Ста-

...ным заводам. Апошні гатовы нават поўнасцю спыніць зборку сваіх трактароў, а па заказу МТЗ асвоіць вытворчасць асобных вузлоў і дэталяў для камплектацыі беларускіх машын і поўнасцю перайсці на вузлавую зборку трактароў «Беларусь» рознай магутнасці.

Міністэрства гандлю Балгарыі прапанавала пабудаваць у адной са свабодных эканамічных зон Беларусі тытунёвую фабрыку. Вядуцца перагаворы паміж холдынгам «Булгартытунь» і Гродзенскай тытунёвай фабрыкай. Ёсць вялікая зацікаўленасць у супрацоўніцтве паміж ваенна-прамысловымі прадпрыемствамі.

— У кожнай сур'ёзнай справе павінен быць каардынатар. Некалькі гадоў таму ў час візіту нашага прэм'ер-міністра ў Сафію была створана сумесная беларуска-балгарская камісія па эканамічнаму супрацоўніцтву. Але ўражанне, што яна працуе толькі на паперы. Ці ёсць шанцы, што хто-небудзь у рэшце рэшт ажывіць дзейнасць гэтай камісіі?

— На жаль, па розных прычынах першае пасяджэнне беларуска-балгарскай Міжурадавай камісіі па гандлёва-эканамічнаму і навукова-тэхнічнаму супрацоўніцтву неаднаразова адкладалася. Накапілася многа праблем, ад вырашэння якіх залежаць аб'ёмы і накірункі ўсяго эканамічнага супрацоўніцтва. На пасяджэнні камісіі неабходна разгледзець пытанні лібералізацыі гандлю, арганізацыі сістэмы ўзаемаразлікаў, перспектывы аднаўлення кааперацыйных сувязяў і шэраг іншых.

Пасяджэнне камісіі павінна стаць і важным этапам падрыхтоўкі візіту прэзідэнта Балгарыі П. Стаянава ў Беларусь, які можа адбыцца ў другой палове г. г.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

КАЛЕГА КАЛЕГУ ЗАЎСЁДЫ ЗРАЗУМЕЕ...

Сёлета адбылася адукацыйная паездка прадстаўнікоў беларускай міліцыі ў Германію. Яна называлася «На службе дзяржавы». Ініцыятарам паездкі стаў Мінскі Міжнародны адукацыйны цэнтр, які летась наладзіў знаходжанне ў Беларусі групы паліцэйскіх з зямлі Паўночны Рэйн-Вестфалія. Наш карэспандэнт пагутарыў з удзельнікам паездкі намеснікам начальніка Галоўнага ўпраўлення ўнутраных спраў Мінгарвыканкама Анатолем МАНЮКОМ.

— Анатоль Уладзіміравіч, раскажыце, калі ласка, пра састаў вашай групы і праграму работы.

— У групу ўваходзілі 14 супрацоўнікаў мінскай міліцыі, якія прадстаўлялі практычна ўсе яе службы: дзяржаўную аўтамабільную інспекцыю, крымінальны вышук, службу па барацьбе з эканамічнай злачыннасцю, інспекцыю па справах непаўналетніх, патрульна-паставую службу, кадравы апарат... Жылі мы ў гатэлі інстытута павышэння кваліфікацыі паліцэйскіх, які знаходзіцца ў невялікім гарадку Зельм-Борк, што непадалёк ад Бона. Праграма была вельмі насычаная. Мы мелі магчымасць пазнаёміцца з сістэмай падрыхтоўкі нямецкіх паліцэйскіх, непасрэдна з работай дзяжурнай часці, пабываць на практычных занятках па стралковай падрыхтоўцы, удзельнічаць у патруляванні і пошуку ўгнаных аўтатранспартных сродкаў.

Акрамя Зельм-Борка пабывалі ў Дортмундзе, Мюнстэры і Дзюсельдорфе, дзе таксама сустракаліся са сваімі калегамі. Праслухалі даклады па тэме «Эканамічная злачыннасць», «Міжнароднае супрацоўніцтва на прыкладзе Германіі і дзяржаў Бенілюкса», «Паліцэйскія прафсаюзы». Акрамя гэтага мелі сустрэчу з дэпутатам ландтага зямлі Паўночны Рэйн-Вестфалія панам Юргенсам Йеншам.

— І якое ў вас склалася ўражанне аб рабоце і падрыхтоўцы нямецкіх паліцэйскіх?

— На падрыхтоўку паліцэйскіх ў Германіі трацяцца вялікія грошы. Там кіруюцца прынцыпам: перш чым нешта патрабаваць ад работніка, яго трэба навучыць. Вучаць у іх капітальна. На працягу двух з паловай гадоў будучыя паліцэйскія авалодваюць не толькі спецыяльнымі ведамі і навыкамі, але і работай на камп'ютэрах. Увогуле прафесія паліцэйскага ў Германіі лічыцца прэстыжнай, яна знаходзіцца ў спісе непадалёк ад юрыстаў і ўрачоў. Перш чым узяць чалавека для работы паліцэйскім, праводзіцца яго тэсціраванне, якое мае на мэце высветліць шырокі спектр як прафесійных, так і асабістых якасцяў. Дарэчы, у Германіі, як мы даведаліся, вельмі многа жанчын, якія жадаюць служыць у паліцыі. У Мюнстэры, напрыклад, сярод паліцэйскіх трыццаць працэнтаў складаюць жанчыны.

— Прабачце, а колькі ў нас жанчын, якія служаць у міліцыі?

— Сем працэнтаў ці каля гэтага. На ўвесь мінскі гарнізон у нас 200 жанчын. У асноўным яны заняты ў следчай рабоце, экспертызе, пашпартна-візавай службе, у рабоце з падлеткамі. Мы не практыкуем службу жанчын у крымінальнай паліцыі, на ўчастках па месцы жыхарства. Нямецкія жанчыны, якія ідуць служыць ў паліцыю, працуюць нароўні з мужчынамі ва ўсіх службах.

— Якая сітуацыя ў Германіі са злачыннасцю?

— Нас пазнаёмілі са статыстыкай, якая датычыцца злачыннасці ў Германіі. І канешне ж, як прафесіянал, я міжволі стаў параўноўваць яе з нашай статыстыкай. Але зрабіць гэта даволі цяжка. Таму што ў нас існуюць розныя падыходы. У нас, напрыклад, усе правапарушэнні дзеляцца на адміністрацыйныя і крымінальныя, тыя ў сваю чаргу зноў падраздзяляюцца па катэгорыях. Але я паглядзеў асобныя віды злачынстваў — угоны аўтатранспарту, крадзяжы і падлічыў, што, калі зыходзіць з разліку на 100 тысяч насельніцтва, нямецкія і беларускія паказчыкі супадаюць. Гэта цалкам абвяргае міф аб тым, што немцы ідэальна законапаслухмяныя грамадзяне. А ўзяць нямецкую статыстыку з кватэрнымі крадзяжамі. Летась у Германіі, аказваецца, кватэрныя крадзяжы былі «раскрыты» толькі на 20 працэнтаў, пазалетась — на 21,8 працэнта. Мы ж «раскрываем» на больш чым 50 працэнтаў. Калі я сказаў пра гэта ў Дзюсельдорфе на сустрэчы з калегамі-паліцэйскімі, яны нам апладзіравалі.

— Калегі заўсёды знойдуць агульную мову паміж сабой. І ў гэтым сэнсе такія паездкі, як ваша, дапамагаюць узаемаразуменню нашых народаў, спрыяюць развіццю палітычных, эканамічных кантактаў. Я маю рацыю?

— Прынцыпы работы нямецкай паліцыі і беларускай ці ўкраінскай міліцыі, у прынцыпе, аднолькавыя. У вялікіх гарадах, як правіла, існуе крымінагенная сітуацыя. А ў маленькіх жыццё больш бяспечнае. У Мюнстэры, напрыклад, паліцыя шмат увагі ўдзяляе бяспечнаму пражыванню насельніцтва. Нямецкія калегі хваліліся, што ў іх за мінулы год на аўтастрадах не загінула ні аднаго дзіцяці. Падзяліліся вопытам, як яны змаглі дабіцца такіх вынікаў. У прынцыпе метады ў нас падобныя. Але вось вынікі ў іх куды лепшыя. У невялікіх нямецкіх гарадках увогуле надзвычай рэдка здараюцца правапарушэнні. Нам расказвалі, што ў Мюнстэры паліцэйскія толькі аднойчы за 10 гадоў прымянілі зброю, і то забіўшы шалёнага сабаку.

— Найбольшы працэнт правапарушальнікаў у нас адзначаецца сярод моладзі. Напэўна, такая ж тэндэнцыя і ў Германіі. Як спраўляюцца з гэтай сітуацыяй вашы нямецкія калегі?

— Праблему маладзёжнай злачыннасці называюць у Германіі адной з найбольш сур'ёзных. І таму ўвага паліцыі накіравана на прафілактычную работу па месцы так званых тусовак, зборак маладых людзей — на дыскатэках, у дыскабарах. І справа ў тым, што змагацца з ёй вельмі цяжка. У Галандыі, скажам, дазволены законам шэраг слабых наркотыкаў. Адтуль яны трапляюць у Германію. Спецыяльнае падраздзяленне займаецца гэтай праблемай.

— Я так разумею, што кантакты паміж нямецкімі і беларускімі ахоўнікамі правапарадку наладзіліся. Увосень у Мінск зноў прыедзе група паліцэйскіх зямлі Паўночны Рэйн-Вестфалія. А якой бы вы хацелі бачыць наступную паездку беларусаў да нямецкіх сяброў?

— Мы ўжо абмяркоўвалі гэта пытанне. Думаю, што ёсць сэнс рабіць такія паездкі больш спецыялізаванымі. Напрыклад, калі паедзе група спецыялістаў, што працуюць з моладдзю.

Гутарыла Таццяна АНТОНАВА.

ПЕСНІ НАРОДАЎ БЕЛАРУСІ

«БЕЛОЙ АКАЦИИ ГРОЗДЬЯ ДУШИСТЫЕ...»

Руская спявачка Ала Баянава, выхаваная ў артыстычнай сям'і (у 1920—1980-х гадах жыла за мяжою), данесла да сучасных слухачоў характва старадаўняга раманса, якім захапляліся, жылі гарады і мястэчкі Расійскай дзяржавы. З непаўторным майстэрствам яна выконвае і раманс «Белая акацыя» (часам у друку аўтарам тэксту называецца Волін-Вольскі, аўтарам музыкі — Луцэнка ці Шараў), што быў вельмі папулярны на пачатку XX стагоддзя.

Матывы гэтага вакальнага твора пакладзены ў аснову раманса, які прагучаў праз некалькі дзесяцігоддзяў у тэлефільме «Дні Турбіных».

Кампазітар Веніямін Баснер і паэт Міхаіл Матусоўскі творча інтэрпрэтавалі старадаўні раманс — і новы вакальны твор, смела сягнуўшы з тэлеэкрана, трывала ўсталяваўся на эстрадзе. «Раманс» з тэлефільма «Дні Турбіных» (такую назву атрымаў твор) спяваюць многія артысты, але найбольш ён вядомы ў выкананні Людмілы Сенчынай.

Вакальныя творы «Белая акацыя» і «Раманс» з тэлефільма «Дні Турбіных» змяшчаюцца па просьбе Пятра Шкурко (вёска Парычы Акцябрскага раёна) і многіх іншых чытачоў.

Міхась ШАВЫРКІН.

БЕЛАЯ АКАЦИЯ

Не спеша

Бе- лой а- ка- ци- и вет- ви ду- ши- сты- е ве- ют во- стор- гом вес- ны. Ти- хо раз- но- сит-ся песнь со- ло- вьи- на-я в блед-ном свер-кань-е, свер-кань- е лу- ны. // -ны.

Белой акации ветви душистые
Веют восторгом весны.
Тихо разносится песнь соловьиная
В бледном сверканье, сверканье луны.

Помнишь ли — ночью средь белых акаций
Трели неслись соловья?

Нежно прильнув, ты шептала мне, томная:
«Верь, навсегда, навсегда я твоя!»

Время промчалось, и старость нещадную
Нам подослали года;
Но аромата пахучих акаций
Мне не забыть, не забыть никогда!

РОМАНС ИЗ ТЕЛЕФИЛЬМА «ДНИ ТУРБИНЫХ»

Не спеша

1. Це- лу- ю ночь со- ло- вей нам на- свис- ты- вал, го- род мол- чал, и мол- ча- ли до- ма. Бе- лой а- ка- ци- и гроздь- я ду- шис- ты- е ночь на- про- лет нас сво- ди- ли с у- ма.
2. Го- ды про- мча- лись, се- ды- ми нас де- ла- я. Где чис- то- та э- тих ве- ток жи- вых? Толь- ко зи- ма да ме- тель э- та бе- ла- я на- по- ми- на- ют се- го- дня о них.

Целую ночь соловей нам насвистывал,
Город молчал и молчали дома...
Белой акации гроздья душистые
Ночь напролет нас сводили с ума.

Сад весь умыт был весенними ливнями,
В темных оврагах стояла вода.
Боже, какими мы были наивными,
Как же мы молоды были тогда!

Годы промчались, седыми нас делая...
Где чистота этих веток живых?
Только зима да метель эта белая
Напоминают сегодня о них.

В час, когда ветер бушует неистово,
С новою силою чувствую я:
Белой акации гроздья душистые
Невозвратимы, как юность моя!
Белой акации гроздья душистые
Неповторимы, как юность моя...

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту Уладзіміра СЫЧОВА

ГАДАВЫ КОНКУРС РАШЭННЯЎ

Заданне № 25 М. Рэзваў *(Украіна)*

Заданне № 26 В. Тарасюк *(Украіна)*

Белыя: Крс2, Лс4, Лg6; п. с7 (4). **Чорныя**: Крb5, Лс5, Лd5; п. d4 (4). **Выйгрыш.**

МЕМАРЫЯЛ ЛЬВА ТАМКОВА

Падведзены вынікі рэспубліканскага конкурсу складання эцюдаў і задач на кааператыўны ідэальны мат, прысвечаны памяці вядомага беларускага майстра эцюда, заслужанага архітэктара БССР Льва Тамкова, які жыў і працаваў у Гомелі.

Перад тым, як паведаміць вынікі задач на кааператыўны мат, у якім удзельнічала 35 твораў 7 аўтараў — А. Бадзюкоў (Круглянскі раён), М. Бантыш (Віцебск), А. Варыцкі (Брэст), В. Іваноў (Мінск), У. Лебедзеў (Пінск), В. Фрыгін (Магілёў) — мы паведамляем, што ў конкурсе прымаў удзел і заўчасна пайшоўшы з жыцця кандыдат у майстры спорту па шахматнай кампазіцыі, палкоўнік Віктар Іванавіч Ваўнейка (Мінск). Першую сваю задачу здольны шахматны кампазітар апублікаваў у 1967 годзе. А ўсяго ім складзена больш за 300 твораў. Яго кампазіцыі часта друкаваліся і на старонках нашай газеты. Ён быў сярэбраным і бронзавым прызёрам першынства Узброеных Сіл СССР.

Прыводзім лепшыя творы конкурсу.

Першы прыз прысуджаны А. ВАРЫЦКАМУ *(Брэст).*

Белыя: Крf4, Ке2 (2). **Чорныя**: Крd2, Сd4, Кd1 (3). **Кааператыўны мат за 4 хады.** 3 блізні. а) дыяграма. б) Сd4→е4. в) Сd4→h4. г) Ке2→с2.

а) 1. Крс2 Кре4 2. Крb1 Крd3 3. Са1 Крd2 4. Кb2 Кс3х.

б) 1. Сb1 Крf3 2. Ке3 Кf4 3. Крс1 Кре2 4. Кс2 Кd3х.

в) 1. Кре1 Крg4 2. Крf1 Крh3 3. Се1 Крh2 4. Кf2 Кg3х.

г) 1. Кре2 Кре4 2. Крf1 Крd3 3. Сg1 Крd2 4. Кf2 Ке3х.

Чатыры рэха-маты. Выдатны твор!

Другі прыз прысуджаны В. ФРЫГІНУ *(Магілёў).*

Белыя: Крb5, Лс6, п. g4 (3). **Чорныя**: Кре5, Лf5, Кd2 (3) **Кааператыўны мат за 3 хады.** 2 рашэнні. Блізня. б) Кd2→d8.

а) І. 1. Кf3 Лс2 2. Кре4+ Крс4 3. Лf4 Ле2х.

ІІ. 1. Ке4 Лс7 2. Кf6 Крс5 3. Лf4 Ле7х.

б) І. 1. Кf7 Лс8 2. Кре6+ Крс6 3. Лf6 Ле8х.

ІІ. 1. Ке6 Лс3 2. Кf4 Крс5 3. Лf6 Ле3х.

Цікавая гульня з падобнымі рэха-матамі.

Трэці прыз прысуджаны В. ІВАНОВУ *(Мінск).*

Белыя: Крb1, Лd4, Кс5, п.е4 (4). **Чорныя**: Крс3, Лс4, Сс6, пп: b3, d3 (5) **Кааператыўны мат за 2 хады.** Блізня. б) Крb1→d1

а) 1. Ла4 Л:а4 2. С:е4 К:е4х.

б) 1.С:е4 Л:е4 2. Ла4 К:а4х.

Выканана чаргаванне палёў і фігур з добрай гульнёй

Першы ганаровы водгук — У. ЛЕБЕДЗЕВУ *(Пінск).*

Белыя: Кре2, Ла6, Сf8 (3). **Чорныя**: Кре5, Са1, Кd5 (3). **Кааператыўны мат за 3 хады.** Блізня. б) Кd5→f5.

а) 1. Сd4 Лf6 2. Сс5 Сg7 3. Крd4 Лf4х.

б) 1. Крf4 Сb4 2. Сf6 Ла4 3. Сg5 Сd6х.

Другі ганаровы водгук — В. ВАЎНЕЙКУ *(Мінск).*

Белыя: Крb4, п. b2 (2). **Чорныя**: Кра1, Фd5, Се1, Кс3, п. b3 (5). **Кааператыўны мат за 6 хадоў.**

1. Фа5+! Кр:b3 2. Кb5 Крс2 3. Кра2 Крс1 4. Крb3 Крb1 5. Кра4 Кра2 6. Сb4 b3х.

Трэці ганаровы водгук — М. БАНТЫШУ *(Віцебск).*

Белыя: Крf4, Сd1, Кb4 (3). **Чорныя**: Крd6, Фd5, Сс5 (3). **Кааператыўны мат за 3 хады.** 2 рашэнні.

І. 1. Фе6 Крg5 2. Кре5 Сf3 3. Сd6 Кс6х.

ІІ. 1. Кре4 Кс6 2. Фd7 Крg5 3. Сd6 Сb3х.

Суддзя конкурсу У. СЫЧОЎ (Мінск).

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйны нумар 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 32-44-12, 32-14-25, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 32-38-02, 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 32-31-21, 68-29-68, палітыкі — 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, сацыяльных праблем — 68-28-69, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Баранавічах — 7-26-02, Магілёве — 31-13-75, Паставах — 26-562; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-04-52, 32-31-98. ФАКС: 68-27-79. E-mail: daily@zwyazda.belpak.minsk.by. http://www.zvyazda-daily.minsk.by.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі. Матэрыялы, пазначаныя значком носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 80 755. Індэкс 63850.
Зак. № 4179.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12